

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

**AZ/FEZ/
ROW/VV**

Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

CONCEPT

Vergadering

Gezamenlijke vergadering van de Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Vergaderdatum
Verslag
vastgesteld

13 januari 2010 van 19.30 uur tot 23.30 Boekmanzaal stadhuis

Voorzitter: mevrouw Bos

Portefeuillehouders: de heren Asscher, Cohen, Gerson en Van Poelgeest

Commissiegriffier: de heer Blokhuis

Verslaglegging: mevrouw Vernooij (Notuleerservice Nederland)

Aanwezige commissieleden: mevrouw Alberts (SP), de heer Bakker (SP), mevrouw Bergervoet (PvdA), de heer Van der Burg (VVD), mevrouw Van Doorninck (GroenLinks), de heer Van Drooge (CDA), de heer Flos (VVD), mevrouw Van der Garde (PvdA), de heer Manuel (D66), de heer Molenaar (GroenLinks), mevrouw Van Pinxteren (GroenLinks) en mevrouw Van der Werf (CDA)

Afwezige commissieleden: de heer Beishuizen (VVD), mevrouw Gazic (PvdA), de heer De Goede (GroenLinks), mevrouw Hauet (PvdA), mevrouw Hoogerwerf (D66), de heer Ivens (SP), mevrouw Kaplan (PvdA), de heer Korff ((D66), de heer Mahdi (PvdA), mevrouw Manuela (PvdA), mevrouw Meijer (SP), de heer Mulder (PvdA), mevrouw Netjes (CDA), de heer Ng (VVD), mevrouw Ornstein (VVD), de heer Paternotte (D66), de heer Sancisi (D66), de heer Verweij (VVD), mevrouw Willemse (PvdA) en de heer Van 't Wout (VVD)

Overige aanwezigen: de heer De Jong (gemeentesecretaris)

Algemeen

1. Opening

De **VOORZITTER:** Ik heet u hartelijk welkom bij deze extra openbare gezamenlijke vergadering van de raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten. Met name een hartelijk welkom aan de raadsleden. Ik ga ervan uit dat de raadsleden die nog ontbreken, met name van D66, elk moment binnen kunnen komen. Ik wil iedereen op de publieke tribune hartelijk welkom heten en uiteraard de leden van het college. Ik heb begrepen dat de heer De Jong vandaag op verzoek van het presidium ook aanwezig is, dus ook hij hartelijk welkom. We zijn dat niet gewend maar prima dat u ook aanwezig bent. Daarmee is deze vergadering geopend.

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

2. Mededelingen

De **VOORZITTER**: Ik wil graag even een bevestiging dat ik goed heb begrepen dat u zaterdag 9 januari de antwoorden heeft ontvangen op de vragen die u aan de enquêtecommissie heeft gesteld. Dat is bij iedereen binnengekomen? Prima. Maandag ontving u het verslag van de vergadering van 6 januari en uiteindelijk ook de reactie van het college op het rapport. Dat is ook allemaal binnengekomen? Prima.

3. Vaststelling agenda

De **VOORZITTER**: We gaan nu een vrij eenvoudige agenda vaststellen. Het conceptverslag van de openbare gezamenlijke vergadering van de raadscommissie

4. Conceptverslag 6 januari 2010

Wordt gehamerd.

5. Rondvraag

Wordt gehamerd.

6. Rapport Enquêtecommissie Noord/Zuidlijn

Er zijn drie sprekers. We doen dat gewoon zoals we dat altijd doen bij de commissies. Elk van de sprekers krijgt drie minuten de tijd en ik zal ze achtereenvolgens oproepen. Het doet me genogen dat ook D66 aanwezig is. Als er een tweede termijn komt hebben de verschillende mensen nog een minuut om in tweede termijn te reageren. Als eerste op mijn lijstje heb ik de heer Van Mourik en hij zal zelf aangeven op welke titel hij spreekt. U weet de weg en u weet ook hoe het werkt en ik waarschuw u als u tegen de drie minuten loopt.

De heer **VAN MOURIK**: Ik weet dat u streng en rechtvaardig bent. De tekst is gelukkig al in uw bezit als de elektronica goed werkt. De titel. Ik dacht eerst, doe ik nog het Beatrix Park waar ik in 1994 nog zo goed met de heer Klinkert over de vervoerswaarden van het RAI-station heb gesproken. Doe ik het platform Noord/Zuidlijn 1996, de tijd van wethouder Bakker waar we over alternatieven spraken. Per slot van rekening is dit B3, dus u kunt zich dat voorstellen. Of zal het 2003 zijn wat een beetje een versterkte en verdichte plannings sfeer had en dat was namelijk voor de Bovengrondse. De heer Tjerk is er niet dus ik geef de voorkeur aan de Bovengrondse. Ik ga drie dingen vertellen. Ik ga u uitleggen waarom het advies van 2000 belangrijk is. Dan een alinea over hoe amateurs toch kunnen besluiten. En dan een conclusie. Het gaat om een complex project. Sinds wanneer zijn projecten complex? Sinds 2000. Toen is namelijk de OEI-richtlijn uitgevaardigd en sindsdien moet iedereen zich daaraan houden. Ik vermoed dat de huidige wethouder zich daar ook weer niet aan houdt want er is geen uitgewerkt nul plus alternatief. Dat heeft hij een keer in een persconferentie gezegd. Daar wil ik het verder niet over hebben want zelfs al maak je een nul plus alternatief, dan kun je daar nog steeds van afwijken als het publieke doel goed is. Er zijn drie redenen waarom het publieke doel voor dit laatste stukje niet goed is. Dat staat ook in dat advies dat ik nu zal noemen. Het streven naar hoogwaardig openbaar vervoer is op zichzelf onvoldoende

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

reden om aan te nemen dat juist een noord-zuidverbinding noodzakelijk is. Ten tweede is een taakstelling van openbaar vervoer voor bereikbaarheid van het centrum essentieel. Dat neemt echter niet weg dat er niet of slechts in beperkte mate relatie is met het regionaal net. Niet onbelangrijk is dat er thans een betrekkelijk snelle verbinding is tussen Centraal Station en het centrum. De afstand tot Dam en Nieuwmarkt is circa 600 meter. De stations van de nieuwe lijn – ik heb het nog steeds over dat kleine stukje – liggen 1100 meter van elkaar. Het verzorgingsgebied van een station is 500 meter. Dus de nieuwe lijn beslaat slechts een klein stukje van het centrum. Ten derde zijn nut en noodzaak van zo'n concrete verbetering redelijkerwijs voornamelijk bepaald door het verwachte effect op de verkeersintensiteit. Dit is ontzettend ingewikkeld en ik kan begrijpen dat mensen zeggen dat dit moeilijk te bepalen is. Gelukkig is er een handleiding waar je dan goed op moet letten. Daar staan vier dingen in. Een bestuurder zou niet te hijgend, hamerend, sigaren uit andermans doos rokend, 0:19:11 besluit moeten nemen. Ik kom tot mijn conclusies. De binnen de OEI-richtlijn van het adviesbestemmingsplan Noord/Zuidlijn van 28 april toont aan dat nut en noodzaak van die extra Zuid-Centraal Stationverbinding niet tegen de nadelen opweegt en dat de gemaakte vier standaard complexe projectfouten maken dat het ernstig te overwegen is de bouw van de Noord/Zuidlijn te stoppen, dit stukje steeds, en te beperken tot de Noordlijn en met Rijk en aannemers te onderhandelen over een alternatieve lijn want je moet per slot van rekening de kosten compenseren en die aannemers moeten ook verdienen. Ze hebben tot 2005 veel verdiend en nu verdienen ze weinig.

De **VOORZITTER**: Uw drie minuten zijn precies om. U heeft dat keurig uitgemikt. Zijn er nog leden van de commissie die vragen willen stellen aan de spreker? Of is het voor u allemaal geheel helder? Het is helder. Dank u. De heer Van der Horst op persoonlijke titel heb ik begrepen, maar wel iemand die heel veel expertise heeft. Gaat uw gang. Ook u heeft drie minuten.

De heer **VAN DER HORST**: Dank u wel. Ik heb wel eens gezegd dat het mij niet om een mening gaat. Ik heb er geen mening over, ik heb er verstand van en dat is wat anders. Een rode draad in het enquêterapport is dat er dingen gebeurden omdat het een politieke wens was. Ik heb u er in hoofdstuk 13 op gewezen dat u die politieke wens ook terug kunt vinden in getallen. Een vorm van bedrog heb ik dat genoemd. Bij een politieke wens kan er veel natuurlijk maar nu ligt er een enquêterapport waarin u met gegevens wordt geconfronteerd en ik vraag u dus op die gegevens in te gaan en daarmee verder te gaan. Er zitten geen consequenties aan. Wat ik u voorspel en waarvan u het geheel nog lang niet kunt overzien komt uit. U moet zich natuurlijk wel realiseren dat bij een volgende enquête de eerste vraag aan een van u is: Waarom heeft u dat niet verder geïnterpreteerd? Mijn advies is dan ook, laat dat een keer neutraal objectief uitwerken en interpreteren. Ik heb mijn interpretaties er al naast gelegd. U kunt ze nu nog niet overzien. Ik zal u nog een voorbeeld geven van die berekeningen. Toen er vorig jaar over sjoemelen werd gesproken kregen we nog een brief van de wethouder. Een of andere vergelijking in het Parool. Daarin werd gewezen naar de kwaliteit van de modellen en naar de rapporten van Intraplan. Dat ging over een vervoerswaardenstudie van 1995. Dat waren dus 1,3 miljoen instappers en daar hoorden 39.600 instappers voor de metro bij. Dat ging van 850.000 naar 1,3 miljoen. Als dat onderzoek serieus was en ik ben zelfs bereid om dat te onderschrijven, dan betekent dat dat u tot nu toe nog al vijf jaar lang 450.000 instappers kwijt bent. Maar in die spiegelbrief wordt boven op die 39.600 wat toen al veel te hoog was, nog eens 25% gezet. Met andere woorden, als u een lijn door een stad trekt in een bestaand net dat in feite alleen maar bestaand vervoer vervangt, dan moet u in deze verhoudingen ongeveer het aantal instappers per dag zien te verdubbelen. Het is niet realistisch.

De **VOORZITTER**: U heeft nog een halve minuut.

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverlag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

De heer **VAN DER HORST**: Prima. Ik ga ook afronden. Het probleem is dat u heel veel kunt constateren maar u moet in ieder geval vaststellen dat deze raad en ook de vorige al veel besluiten hebben genomen die naar de toekomst toe extra geld gaan kosten. Simpelweg kan ik verwijzen naar de bijdrage van Bouwe Olij. Dat is een van de voorbeelden die ik ook noem. Als u de zaken en de gegevens zoals ze voor u liggen realistisch bekijkt, accepteert, onderkent, interpreteert enzovoort, dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u. Zijn er leden van de commissie die vragen willen stellen aan de spreker? Nee? Vriendelijk dank. U was er vorige week ook dus wellicht is het inmiddels duidelijk. Dan hebben wij vervolgens de heer Van Tijn namens Red Amsterdam.

De heer **VAN TIJN**: Een week geleden zat ik hier ook en sindsdien is de wereld niet wezenlijk veranderd. Jammer misschien, maar een feit. Er zijn wel twee interessante dingen gebeurd. Er is een rapport van de commissie-Davids uitgebracht en er is een reactie van het college op de resultaten van de enquêtecommissie. Het lijkt een vergelijking van appels en peren maar het is toch wel interessant om daar een enkel aspect uit te halen. Overigens valt in Den Haag nu bijna een kabinet en in Amsterdam heerst de stilte van het kerkhof, maar dat terzijde. Als u bij Davids kijkt naar de rol van de president en die vergelijkt met het rapport van de enquêtecommissie in de rol van de burgemeester; gebrek aan regie, sturing, betrokkenheid, dat is toch wel een opvallende overeenkomst. Maar misschien heb ik de nieuwe trend gemist van een nieuwe vorm van leiderschap. We hadden overigens in Amsterdam graag één ding gehad dat de commissie-Davids laakt bij het kabinet en dat is een echte tunnelvisie. Er zit toch een parallel. Dat is dat in beide gevallen de reacties een soort verneinung, we hebben alles wel goed gedaan. In twaalf pagina's geeft het college in zijn reactie één lesson learned en dat terwijl de reactie ook nog drie dagen vertraagd was. Voortaan gebeuren grote projecten volgens de OEI-methode van het Rijk. Toen ik het las vroeg ik me af of dat de methodologie was volgens welke de Betuwelijn en de HSL zijn aangelegd. Maar ik bedoel het serieus. De laatste tijd zijn er suggesties geweest als zou je beter deze grote projecten aan het Rijk geven en ik vind dit een miskennis van de potentie van Amsterdam. Amsterdam moet de dingen gewoon zelf doen en goed doen. De Zeeburgertunnel is een voorbeeld van binnen het budget, binnen de tijd, enzovoort en er zijn veel meer voorbeelden. We staan niet onder curatele. De lesson learned van het college deed me denken aan de man die met 160 km per uur straalbezopen en zonder rijbewijs een ongeluk veroorzaakt en daarna als lesson learned zegt: Ik zal voortaan niet harder dan 150 km rijden. Mijn conclusie uit het geheel is dat als de commissie- Limmen concludeert dat de aannames onjuist zijn dan geldt dat ook voor de aannames waarop het rapport-Veerman is gestoeld en dat is weer de basis voor uw raad geweest om door te gaan. Naar mijn mening moet dat besluit alleen al op die grond worden heroverwogen. Dat zou naar mijn mening een terechte reactie van het college zijn geweest. In het verleden zijn verkeerde beslissingen genomen op grond van weinig kennis van risico's.

De **VOORZITTER**: U heeft nog vijftien seconden.

De heer **VAN TIJN**: Het bestuur van Amsterdam is slachtoffer geworden van het Stockholmsyndroom; verliefd geworden op zijn gijzelnemer de Noord/Zuidlijn. Als stoppen duurder is dan doorgaan zoals een wethouder nog maar kort geleden zei, dan is de gemeente nog meer gefleest in zijn contracten dan we al vreesden. Volgens de wet Amsterdam zit er bij stoppen, althans bij alternatief afbouwen, 80 tot 100 miljoen per jaar voor echte nuttige doelen. De heer Asscher heeft een hartenkreet geslaakt over de jeugdzorg. Dat geld is er en er zijn nog veel meer doelen die het niet verder afmaken op de geplande manier van de Noord/Zuidlijn zou kunnen halen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: U rondt daarmee af. Dank u. Zijn er raadleden die nog een

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverlag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

vraag willen stellen aan de heer Van Tijn? Nee? Vriendelijk dank. U heeft op uw tafel ook nog een raadsadres gevonden. Ik kan me voorstellen dat u dat niet meer kunt lezen op deze korte termijn maar wellicht voor de raad. Ik geef mevrouw Van der Garde als eerste het woord om de gemeenteraad te adviseren inzake deze raadsvoordracht.

Mevrouw **VAN DER GARDE**: We hebben vorige week met de commissieleden zelf gesproken. In dit geval zit het college bij deze raadscommissie aan. Dit rapport toont aan hoe vreselijk het de afgelopen jaren is verlopen rondom de Noord/Zuidlijn. Het rapport laat mismanagement en bestuurlijke missers over twee decennia Noord/Zuidlijn zien. Dit overziend is er wat de PvdA betreft sprake van een drama. Wat Amsterdam nu boven het hoofd hangt is een financiële strop waarvan de Amsterdammers de dupe van dreigt te worden. De lijn kost nu al vreselijk veel meer dan de verantwoordelijk wethouder in 2002 aan de raad meldde. De vraag die zich bij lezing van het rapport bij iedereen opdringt is: Is er door de gemeente een te grote broek aangetrokken? Zijn we iets gestart waar we niet aan hadden moeten beginnen? En steeds is het antwoord: de kennis van toen is anders dan de kennis van nu. Het dieptepunt is misschien wel de informatievoorziening aan de raad bij dat go-besluit in 2002. voor mijn gevoel heeft de gemeenteraad met als hoogtepunt de honderden vragen van gemeenteraadslid Bijlsma zeer wel een poging gedaan om zich alle materie eigen te maken en waakzaam te blijven. Maar dat was niet voldoende weten we nu. Het rapport concludeert over verschillende college- en raadsperiodes. De PvdA is nu, was enige tijd in het verleden de grootste partij en was ook steeds bestuurlijk verantwoordelijk. Wij hebben de verantwoordelijkheid ook genomen. De eerste PvdA-wethouder Noord/Zuidlijn is afgetreden om wat over die lange periode in verschillende colleges is gebeurd. De besluitvorming over de Noord/Zuidlijn bestrijkt een lange periode met daarbij behorend een groot aantal betrokkenen en dus verantwoordelijken. Als belangrijkste momenten zien wij er een aantal. De keuze voor het tracé en de diepe boommethode in 1996, het besluit over de rijkssubsidie, de lumpsum, in 2000, het moment van het go-besluit waarmee de raad besloot tot de aanleg in 2002, de eerste echte kostenoverschrijding in 2003 en het instellen van de onderzoekscommissie, de commissie-Sorgdrager. Waar de commissie-Veerman de opdracht had te kijken naar de toekomst, had deze commissie een andere. Die commissie-Veerman vroeg zich af of wij verder konden en zo ja hoe gaan we dat dan maatschappelijk verantwoord doen. Naar aanleiding van het rapport-Veerman heeft de gemeenteraad net voor de zomer besloten om door te gaan met de aanleg van de Noord/Zuidlijn. De commissie-Limmen heeft in opdracht van de raad naar het verleden gekeken. Hoe heeft het zo ver kunnen komen en welke lessen kunnen wij leren voor de toekomst. Het is aan ons om alle in de toekomst komende grote projecten van de gemeente Amsterdam Limmen-proof te maken. Laten we niet vergeten dat een groot deel van de Amsterdammers, in december 2009 was er nog een enquête van O+S, wil doorbouwen aan de Noord/Zuidlijn. Er kwam toen uit dat 48% de gemeente daarin steunt. Die opdracht heeft de gemeente te vervullen wat ons betreft. Natuurlijk moeten wij rekening houden met de bevindingen en aanbevelingen van deze enquête. Aan de reactie van het college is ook te zien dat we dat zeker gaan doen. Het rapport van deze enquêtecommissie toont aan dat vanaf het begin af aan veel dingen zijn misgegaan. Maar in de afgelopen jaren is er ook veel verbeterd. Ik hecht eraan hier echt met nadruk iets over te zeggen. Ik zei het net al, in 2004 was de instelling van de commissie-Sorgdrager naar aanleiding van een PvdA-motie bij de eerste grote kostenoverschrijding. Sinds 2006 is er de implementatie van Sorgdrager. Wij noemen dat inmiddels ook wel van optimisme naar realisme, het afhechten van opneemcontracten, het verzekeren van het project en een andere projectorganisatie. Dat duurde een tijd maar nu is het dan wel gebeurd. Vorig jaar het rapport-Veerman. Open en eerlijke communicatie over boorrisico's en mitigerende maatregelen, minder in vertrouwen spreken met de gemeenteraad. Hier is de afgelopen maanden een start mee gemaakt. De gemeenteraad heeft inmiddels ook geleerd de tijd te nemen. Als we kijken naar het dossier van de Zuidas gaat dit al rustiger en nemen we meer de tijd om een aantal keren een pas op de plaats te maken en nog een keer wat te checken. Belangrijk na dit rapport

is in de eerste plaats wat de rol van de gemeenteraad is in het proces en hoe wij vanuit die raad een dergelijk ingewikkeld project beter controleren en wat ons te doen staat. Voor de PvdA is duidelijk dat we als raad een goede rol willen spelen en dat we die lessen ook daadwerkelijk moeten leren. Dit rapport is ook goed voor de raad. Het is juist voor de toekomst heel nuttig. Zoals ik net al zei zijn we nu al voorzichtig bij de Zuidas en Zeesluis. Het politieke vertrouwen voor de toekomst van het project is uitgesproken na Veerman door deze gemeenteraad. En hoewel er zeker in de toekomst risico's te verwachten zijn, daar kunnen wij niet omheen, ziet de PvdA ook nu nog steeds de noodzaak om door te gaan. Wij willen een snelle verbinding van Noord naar Zuid, milieu, goed openbaar vervoer, een alternatief voor de auto en een aantrekkelijke binnenstad. We moeten doorgaan en verbeteren en die verantwoordelijkheid moeten wij als gemeenteraad nu nemen. Ook nu wil ik mezelf en anderen recht in de ogen kunnen kijken zoals ik dat ook wilde bij het go-besluit een aantal jaren geleden. Ik heb nog een aantal vragen aan het college. Eerlijk gezegd niet zo heel veel want het meeste is heel helder. Een aantal conclusies is duidelijk. We hebben daar vorige week nog wat verduidelijkingen over gevraagd maar nu nog een aantal vragen voor het college. Ten eerste de rol van de aannemers en de invloed van de bouwfraude. Begrijpelijk, het komt niet aan bod, het is onderbelicht in dit rapport, maar de enquêtecommissie heeft niet naar bouwfraude gekeken. Maar die speelde wel degelijk in die tijd. Kan het college daar nu iets over zeggen? Was er bijvoorbeeld effect op contractvorming of anderszins, wat nu nog interessant is voor ons om te weten? Door meerdere mensen is vorige week ook gezegd dat de rol van de aannemers mist in het onderzoek. Als wij kijken naar de kwaliteit van de diepwand in de Vijzelgracht bijvoorbeeld en naar verdragingskosten is dat zeker te wijten aan de gemeente maar het is niet allemaal te wijten aan de gemeente. Ik zou willen vragen of het college daar iets over zou kunnen zeggen. Ten tweede de externen. Het is erg zuur dat er de afgelopen jaren externe mensen en organisaties zijn geweest die de gemeente heeft ingehuurd die geen verantwoording hoeven af te leggen richting enquêtecommissie. Heeft het college erover nagedacht of het mogelijk is hoe we de externen in de toekomst meer zouden kunnen committeren? Besluit nummer 37. Letterlijk staat daar: in het project Noord/Zuidlijn heeft de burgemeester een zeer beperkte rol gespeeld. Dat lijkt mij heel logisch want de burgemeester is immers niet de verantwoordelijke wethouder. Hij was en is inhoudelijk niet verantwoordelijk voor dossier Noord/Zuidlijn maar een burgemeester heeft op grond van de gemeentewet een zorgplicht voor de kwaliteit van de besluitvorming in het college en de raad. Dat gaat over het proces en niet over de inhoud. Het kwam vorige week ook enigszins aan de orde en ik begreep toen dat er partijen in de gemeenteraad zijn die deze conclusies anders opvatten. Zij zeggen dat de burgemeester een zeer beperkte rol heeft gespeeld en dat dat niet goed is. Dat vind ik vreemd en graag vraag ik het college, in dit geval de burgemeester, daar een reactie op te geven. Hoe ziet hij dit? Ik denk ook dat het goed is als het college op dit moment nog iets zegt over de informatievoorziening vanuit het college naar de enquêtecommissie. Dat is vorige week ook aan de orde gekomen toen er een andere groep tegenover ons zat waar u nu zit. Misschien is de belangrijke vraag of het nu voor de toekomst goed gewaarborgd is dat alles wordt gearchiveerd. Dan wil ik nog een paar dingen zeggen over de conclusies en aanbevelingen. Als u het goed vindt, zegt mijn collega hier ook nog wat over. Veel van de conclusies zijn zoals ze zijn. Ze zijn keihard maar ze zijn ook helder. Als iets helder is, zal ik daar verder niets over zeggen. Een aantal conclusies wil ik hier wel bespreken. Bij conclusie 3 gaat het over een heel begintraject waarvan wordt gezegd dat de gemeenteraad bewust heeft gekozen voor een duurdere en risicovollere variant. Het rapport doorlezend is het voor de PvdA moeilijk te beoordelen hoe bewust de raad die keuze heeft gemaakt. De conclusies 15, 16 en 17 liegen er niet om. Het gaat om het go-besluit. Helder staat daar dat het project Herwijer-proof zou zijn en dat dat niet zo is. Dat was op dat moment dus verkeerd richting gemeenteraad gegaan. Informatievoorziening bij het go-besluit zou rommelig en onoverzichtelijk zijn. Vorige week heb ik daar al enkele vragen over gesteld richting enquêtecommissie. Vooral is het woord duiden toen een aantal keren genoemd. Het is echt onbegrijpelijk dat al die

aanbestedingsommen, het ging die tijd ook echt over de financiën, fors boven de directieramingen uit kwamen en dat men niet dacht dat die raming niet deugde maar dat er nieuwe contracten uitonderhandeld werden. Die periode is voor mij een ingewikkelde periode en ik vind die drie conclusies echt een reactie waard van het college. Ik begrijp dat u in een eerdere reactie heeft gesteld dat dat aan de raad is, maar ik vind het echt belangrijk dat u ook hier met ons over spreekt. Dan de belangrijke conclusie 19 want het college had in het go-besluit in 2002 nooit aan de raad mogen voorleggen en de raad had het besluit nooit mogen nemen. Daar heb ik vorige week ook al even over gesproken met de enquêtemissie. Ik heb wat moeite met dat laatste punt, dat de gemeenteraad dat nooit had mogen nemen. Ik noemde net al de grote hoeveelheid vragen die de gemeenteraad heeft gesteld. We hebben daar met zijn allen nog even gesproken vorige week en ik denk dat het belangrijk is dat je daarbij denkt met de kennis van deze tijd. De gemeenteraad heeft veel gedaan om de juiste informatie boven tafel te krijgen en op een goede manier te kunnen beslissen. Ik weet dat de PvdA altijd bescheidenheid past maar juist op dit moment ook bescheidenheid past. Als je het rapport leest zie je dat juist de PvdA veel vragen heeft gesteld. We hebben verzocht om een verzekering voor dit project. Op basis van ons voorstel is er extra geld bijgelegd. We hebben gevraagd om voorzieningen in verband met de risico's die wij zagen. Ook hierbij die conclusie 19 rondom dat go-besluit. Ik zou het aardig vinden als het college daar toch op zou willen reageren. Wat betreft de aanbevelingen. Deze zouden wij grotendeels willen overnemen.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie mevrouw Van Pinxteren.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik ben wel nieuwsgierig waarom mevrouw Van der Garde vraagt naar een reactie van het college op de conclusie waarvan u zelf alleen het tweede deel becommentarieert dat zegt dat de raad het toen niet zo had mogen aannemen. Dat moet u toch aan de raad vragen en toch niet aan het college?

Mevrouw **VAN DER GARDE**: Ik hoop dat u daar in uw bijdrage straks iets over gaat zeggen. Anders zal ik u daar wellicht een vraag over stellen. De eerste aanbeveling lijkt me goed uitvoerbaar. Het college wil per project bekijken of de OEI-methodologie passend is. Maar wellicht kunnen we het ook gewoon omdraaien. Het college past altijd de OEI-methodologie toe tenzij het bij een bepaald project niet mogelijk is. En dat moet het college dan voorleggen aan de raad. Kortom ik vraag in een reactie van het college om dat dan om te draaien. Dan aanbeveling 5. Omdat we waarschijnlijk niet allemaal de nummers bij het verhaal hebben pak ik hem er even bij. Er moet een sterke projectdirectie zijn en eventueel een onafhankelijke raad van toezicht. De reactie van het college erop kan de PvdA wel volgen maar we hebben ook begrepen dat de hoeveelheid externen op grote projecten niet zo groot is en laten we daar nu heel zuinig op zijn. Wellicht is het ook mogelijk om dat te doen met een projectcommissariaat. Aanbeveling 6 gaat over de projectdirectie die uitvoeringsverantwoordelijkheid zou zijn voor het project. Daar ontstaat bij mij verwarring na de reactie van het college. Natuurlijk blijft het college altijd politiek verantwoordelijk, het zijn de enige mensen die de gemeenteraad kan aanspreken. Niet de ambtenaren, maar wel de zittende collegeleden. Een gemeentelijke dienst Noord/Zuidlijn zoals u voorstelt is natuurlijk een goed idee maar het doet volgens mij niets af aan deze aanbeveling. Graag nog even meer uitleg waarom u dat niet zou willen overnemen. Aanbeveling 7 van de commissie zegt: de projectorganisatie moet de nodige uitvoeringservaring hebben. Het project mag niet van start gaan als de nodige uitvoeringservaring niet geborgd is. Dit is iets waar je het volgens mij alleen maar mee eens kunt zijn. Als dat betekent dat in de praktijk unieke innovatieve publieke projecten niet meer worden gestart zegt het college, dan is dat zo. Dat betekent dat u denkt dat met bepaalde projecten niet meer gestart kan worden. Dat zie ik niet zitten. Ik zou graag deze aanbeveling wel willen volgen want wat het college wellicht bedoelt, zijn heel experimentele projecten. Dat gebeurt niet zo heel veel en als dat experimentele project iets heel groots is, dan moesten wij dat misschien maar niet doen want daar zijn veel

risico's bij. Dus bij aanbeveling 7 ben ik het niet zo eens met wat het college daarop zegt. Ook aanbeveling 14 lees ik maar even op om het volgbaar te maken. Er moet vermeden worden dat partijen die betrokken zijn bij de voorbereiding van de besluitvorming een commercieel belang hebben bij de voortzetting van het project. Bij infrastructuurprojecten dient een scheiding gemaakt te worden tussen ontwerp en uitvoering. Volgens mij zegt het college daarvan dat je dat per situatie zou moeten afwegen. Eerlijk gezegd zou ik het college daarin willen volgen. Ik zie geen bezwaar om dat per situatie te doen. Aanbeveling 15 is dat de regeling gemeentelijke risicovolle projecten aangescherpt dient te worden. Rapportages vanuit de projectorganisatie moeten rechtstreeks naar de raad gaan. De raad moet nadere specifieke eisen kunnen stellen aan de informatievoorziening. Dat laatste punt is natuurlijk niet meer dan logisch maar het punt dat de rapportage vanuit de projectorganisatie naar de raad moet gaan. Hier hebben we vorige week ook al even over gesproken. Dat zou betekenen dat we die projectorganisatie moeten aanspreken en niet de wethouder terwijl de wethouder politiek verantwoordelijk blijft. Met aanbeveling 15 heeft de PvdA problemen. Aanbeveling 19 stelt dat wij een debat zouden moeten voeren over de zorgplicht van de burgemeester. Het lijkt mij prima om daarover te spreken. Dat debat kunnen we zeker voeren maar op voorhand wil ik zeggen dat dit niet betekent dat we de burgemeester overal voor verantwoordelijk moeten laten zijn. De burgemeester heeft een eigen inhoudelijke portefeuille, op dit moment veiligheid, en hij is daarnaast verantwoordelijk voor de kwaliteit van de besluitvorming maar niet voor de inhoudelijke portefeuille van andere collegeleden. Als andere raadsleden een debat willen dan doet de PvdA daar graag aan mee.

De **VOORZITTER**: De heer Flos.

De heer **FLOS**: Ik begrijp dat het op ons verzoek kan gebeuren maar aan de PvdA zal het niet liggen want wat de PvdA betreft hoeft het niet.

Mevrouw **VAN DER GARDE**: Ik merk dat mijn laatste zin een beetje negatief was. Wij kunnen dat debat prima doen. wij willen die aanbeveling volgen, met die kanttekening dat we niet bepaalde bevoegdheden gaan veranderen. Want het is zoals het nu is in de gemeentewet. Er komt niet een soort superwethouder wat ons betreft. Voor aanbeveling 20 kan ik de reactie van het college volgen. Voorzitter, als u het goedvindt zou mijn college nog iets willen zeggen over een aantal andere zaken.

De **VOORZITTER**: De heer van Drooge.

De heer **VAN DROOGE**: Ik heb nog twee vragen voor mevrouw Van der Garde. De eerste is dat mevrouw Van der Garde zojuist zei dat ze de commissie-Sorgdrager een van de hoogtepunten vond. Ik herinner mevrouw Van der Garde eraan dat ik daar ook een vraag over heb gesteld aan de enquêtecommissie. Ik heb het een soort slaappil genoemd die de raad eerde in slaap heeft gesust dan wakker heeft gemaakt. Mevrouw Van der Garde heeft ongetwijfeld gehoord wat de enquêtecommissie daarop antwoordde. Vindt u dan nog steeds dat het een hoogtepunt is? De tweede vraag is dat u vorige week een discrepantie zag tussen de conclusies en wat daarachter lag. U zei dat u daar wat verschillen zag. Ik hoor u daar niet meer over en ik mag dus aannemen dat u inmiddels tot de conclusie bent gekomen dat de conclusies hard zijn en dat de achterliggende dingen dus ook hard zijn. Vorige keer zei u nogal duidelijk dat u daar verschil tussen zag en daar bent u niet meer op teruggekomen.

Mevrouw **VAN DER GARDE**: Dat is goed dat u dat noemt. Dat had ik even moeten doen. Dat was netjes geweest. Ik heb ze allemaal nog eens kritisch doorgekeken en ik kwam tot de conclusie, en het is aardig als u daar ook nog eens naar kijkt, dat er bepaalde conclusies zijn waarbij je denkt dat wat erachter ligt eigenlijk wat genuanceerder is dan de conclusie zelf maar er zijn er ook waarbij dat net andersom is. Ik constateer dat

we allebei gelijk hadden en ik moet nog even opzoeken om welke het precies ging want ik heb ze vorige keer genoteerd. En uw andere vraag of Sorgdrager een hoogtepunt was. De eerste grote kostenoverschrijding was eigenlijk het hoogtepunt. Een hoogtepunt heb ik het geloof ik niet genoemd, maar een belangrijk moment in de hele geschiedenis, ook in dit rapport. U noemde dat een slaappil. Wat voor de PvdA belangrijk is, is dat daarna een aantal zaken in gang is gezet om zaken te verbeteren. Dat is in het hele dossier van belang. Ook als je er nu naar kijkt en als je nu dingen gaat beoordelen. Er zijn wel dingen verbeterd in de afgelopen jaren.

De heer **VAN DROOGE**: U blijft mij dan dus de nummers nog verschuldigd want daar ben ik dan heel nieuwsgierig naar.

De **VOORZITTER**: Dat wordt toegezegd door mevrouw Van der Garde en dan is nu het woord aan mevrouw Bergervoet.

Mevrouw **ALBERTS**: Ik wilde ook twee vragen stellen aan mevrouw Van der Garde. U heeft wel het een en ander gezegd over de reactie van het college en de aanbevelingen. Maar wat vindt u zelf nu in zijn geheel van die reacties van het college? Het gaat per slot van rekening over twintig jaar wanbeleid. In 2006 was het nog steeds prut met niks om het maar even kort samen te vatten. U geeft daar helemaal geen oordeel over. Zou u dat kunnen doen? En de tweede vraag is of u nu het idee heeft dat het college enig gevoel van verantwoordelijkheid uitstraalt?

Mevrouw **VAN DER GARDE**: Om met die laatste te beginnen, die zit wel een beetje in mijn tekst maar niet specifiek gelinkt richting college. Ik vind dat de gemeente Amsterdam zijn verantwoordelijkheid neemt door verder te gaan met dit project en daarin moet wel heel veel verbeteren en dat doet zij naar aanleiding van dit rapport. Op die manier neemt het college zijn verantwoordelijkheid. Wat vind ik van de reactie van het college? Het zijn twee reacties, een eerste korte en de tweede reactie gaat heel specifiek in op de aanbevelingen. Laat ik zeggen dat het een heel praktische benadering was. Er wordt gezegd: wat kunnen we gaan doen, wat nemen we over en dit college is volgens mij heel erg aan het uitvoeren.

Mevrouw **ALBERTS**: Toch nog even wat preciezer want er is natuurlijk niet per se aan het college gevraagd; gaat u door? Maar wat vindt u nu van deze gigantische tik op de vingers die het heeft gekregen en daar wordt op gereageerd. Heeft u nu het idee dat het college daarop gereageerd heeft? Wij namelijk niet.

Mevrouw **VAN DER GARDE**: In de eerste reactie heeft het college daar zeer zeker op gereageerd. Wellicht niet in de woorden die u graag wenst. Maar er is duidelijk op gereageerd. De conclusies zijn hard. U kunt het nalezen. De tweede reactie was heel specifiek over de aanbevelingen. Het is een heel praktische reactie.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Bergervoet.

Mevrouw **BERGERVOET**: Dat zal wat minder lang zijn hoop ik. Ik heb nog drie punten die ik aan het college wil voorleggen. Allereerst de vervoerswaarden. Dat debat begint nu weer op te spelen. De heer Van der Horst heeft vanavond ook nog ingesproken en dat heeft hij vorige week ook al gedaan. De enquêtecommissie zegt dat de vervoerswaarden te rooskleurig zijn voorgesteld en feitelijk gebeurt dat nog steeds. Veerman gaat ook nog uit van veel te rooskleurige vervoerswaarden. Ik wil graag weten hoe dat zit en hoe dit nu kan. Hoe kan het dat we nog steeds van veel te rooskleurige verwaarden uitgaan? Is dat waar? Wat betekent het nu concreet? Betekent dat nu bijvoorbeeld dat die metro straks te weinig passagiers heeft en dat hij maar een keer per uur rijdt of dat we met lege treinen gaan rijden? Wat moet ik me daarbij voorstellen. Hoe

moet ik het aan mijn buurvrouw uitleggen. Wat betekent dit nu precies voor de toekomst van de Noord/Zuidlijn. Het geldt dan. Ook niet onbelangrijk. Er is inmiddels een nieuwe politieke partij opgericht die het stoppen ook propageert. In de nasleep van de enquêtecommissie zagen we onder andere in het Parool van 2 januari en dat heeft het college ongetwijfeld gelezen, dat gaat vast niet linea recta in de kattenbak, een artikel van het RIGO, een adviesbureau, dat zegt dat de kosten van stoppen helemaal niet zo hoog zijn als ons wordt voorgehouden. Stoppen is eigenlijk veel goedkoper dan je denkt, bij wijze van spreken. Is het college bekend met dat artikel en zou u daarop willen reageren. Hoe zit het met die berekening. We hebben het rapport van Veerman gehad en hij heeft ons voorgerekend dat je niet moet stoppen want dat is echt zonde van het geld. 2 miljard in een kuil in de grond gestopt en dan heb je helemaal niets. Ik blijf net als vorige week nog worstelen met de aanbeveling van de enquêtecommissie over het debat over de risico's van het boren. Als ik dan kijk naar de reactie van het college van 11 januari dan wordt voorgesteld om in de commissie Verkeer en Vervoer nog een keer te praten naar aanleiding van een stuk en een presentatie die wij inderdaad al een keer eerder voorbij hebben zien komen en that's it bij wijze van spreken. Is dat wat u voorstelt en gaat de commissie Verkeer dan bepalen ze door naar de raad piepen of dat ze het zo wel prima vinden. Ik heb het gevoel dat er iets anders wordt gevraagd en bedoeld. Dat was mijn bijdrage.

De VOORZITTER: Dan geef ik het woord aan de heer Flos.

De heer FLOS: Ik wil even een paar dingen vooraf apart noemen en daarna zal ik de brief van het college op de belangrijkste punten nalopen waar het ingaat op de aanbevelingen. Ik wil hier ook nogmaals de enquêtecommissie, die voor een groot deel aanwezig is, bedanken voor de duidelijke antwoorden die ze nog heeft gekregen op de vragen en ook voor de verbeterde voordracht. Ook wil ik, voordat we deze vergadering beëindigen, duidelijkheid hebben over hoe wij volgende week gaan besluiten over de voordracht. We hebben namelijk een voordracht liggen waarin wordt voorgesteld om alle conclusies en aanbevelingen over te nemen. Dan zou je kunnen amenderen welke conclusies wel of niet akkoord zijn. Maar we hebben daarnaast ook een reactie liggen van het college. Soms ben ik het hier mee eens, soms niet. Moet ik ervan uit gaan dat de bestuurlijke reactie onderdeel uitmaakt van het debat. Daar wil ik graag duidelijkheid over krijgen zodat we volgende week niet in een totale chaos verzeild raken. Dan wilde ik ook nog een aantal zaken die betrekking hebben op de commissie aangeven. Eerst de gang van zaken tussen het college en de commissie. In de laatste vijf tot zeven bladzijden van de commissie zien we dat er nogal wat brieven over en weer gaan tussen het college en de enquêtecommissie. Ik citeer een paar dingen uit de laatste brief die commissievoorzitter Limmen heeft geschreven. Ik bericht u dat de commissie zich niet herkent in uw brieven van eerder en dat zij nadrukkelijk afstand neemt van de inhoud en vervolgens even verder: de commissie heeft deze woorden nadrukkelijk opgevat als een verwijt van het college dan een gebrek aan integriteit van de enquêtecommissie van het belang van de stad Amsterdam zou scharen. En in de laatste alinea: acht de commissie het niet wenselijk dat zij over bovenstaande kwesties nog verder met het college in discussie gaat. Dat zijn nogal wat zaken als je het hebt over de rol van de raad et cetera die denken wij in optima forma in ieder geval tot uitdrukking komt in de enquêtecommissie. Ik ben het volgens mij met mijn linker buurvrouw eens dat wij wel stukken van het college hebben gekregen waarin de aanbevelingen nagelopen worden - mevrouw Van der Garde zegt vervolgens een praktische insteek - op zich wel, maar toch had ik van het college ook graag een oordeel gehad over een aantal van de hoofdconclusies van deze enquête. Zoals, dit besluit had niet genomen mogen worden in 2002 en later, het college had het besluit niet mogen voorleggen aan de raad. Ik ben het eens met mevrouw Van der Garde dat er misschien een conclusie naar de raad toe komt over haar eigen rol maar ik kan me toch voorstellen dat het college daar iets over aangeeft. Kan het college ook aangeven hoe reëel het nog was in oktober 2002 om niets

aan de raad voor te leggen. Aangezien we in de derde aanbestedingronde zaten en er allemaal contracten met aannemers liepen. Wat was nu het gevolg geweest als het helemaal niet was voorgelegd aan de raad. Was dat in de ogen van het college een reële mogelijkheid? Wij hebben een brief gekregen gedateerd op 8 januari over het tweezijdig boren. De enquêtecommissie heeft aangegeven dat we als raad eigenlijk een debat moeten gaan voeren over dat tweezijdig boren en met name ook als raad aangeven waar welke consequenties je zou verbinden aan bijvoorbeeld bepaalde calamiteiten die zich voordoen. Wij hebben daar ook vorige week over gepraat of de enquêtecommissie nu wil dat die hele discussie over dat boren die we in de raad op zich denk ik wel vrij uitgebreid gevoerd hebben, nog een keer opnieuw moet. En dan wil ik graag van de enquêtecommissie die op de tribune zit, horen in hoeverre zij de interpretatie die het college geeft over de discussie die gevoerd moet worden, steunt. Ik citeer even de brief van het college. De enquêtecommissie stelt daarmee niet de techniek van het boren zelf ter discussie noch wordt het besluit van de raad van 1 juli naar aanleiding van Veerman, om dus door te gaan met boren, ter discussie gesteld. Het college gaat ervan uit dat dit is wat de enquêtecommissie bedoelt. Dus ik hoor graag van de enquêtecommissie terug dat het college dit juist heeft geïnterpreteerd. Om nog even op dat besluit tot boren door te gaan, we hebben eerder vandaag in de commissie Verkeer afgesproken dat wij in de volgende commissie nog expliciet aandacht te besteden aan deze brief om over het boren door te gaan. Ik heb er behoefte aan om de drie second opinions van een aantal hooggeleerde heren uitgebracht over compensating grouting, over het starten ermee, en over de mogelijkheid van een blow-out die naar ik heb begrepen weer herzien zijn zoals ik uit de stukken van het college begrijp te bekijken. Nu heb ik in de aanloop naar dit debat begrepen dat de positieve oordelen van deze deskundigen gebaseerd zijn op aantal aannamen. Een belangrijke aanname daarover is het grondonderzoek dat met een bepaalde kwaliteit gedaan is. We hebben eerder bij het Damrak gezien dat de grond veel meer obstakels bleek te bevatten en dat de zandlaag ontbrak. Ik heb er behoefte aan om bij voorkeur in het openbaar, tenzij het college mij ervan kan overtuigen dat dat in beslotenheid zou moeten, een uitleg te krijgen over hoe dat grondonderzoek is gedaan en dat bij voorkeur die deskundigen op basis daarvan kunnen zeggen: ik was al positief over het starten met boren. Als dit het verhaal grofweg is over de grond dan blijft mijn positieve advies om verantwoord te gaan boren daarmee bestaan. Mijn vraag is dus of het college daartoe bereid is. Ik heb eigenlijk ook de vraag over de vervoersprognoses waar heel veel gedoe over is. Vervoersprognoses klopten niet en vervolgens komt onder andere de ARS en een aantal individuen tot de conclusie dat wij de discussie voor de derde maal zouden moeten voeren. We hebben er namelijk in 2000 twee gevoerd en in 2006, steeds aan het begin van de beide gemeenteraden, de huidige en de vorige over hoog en breed materieel en smal en vaker wat lager materieel. Naar mijn idee zou dat enorm verstrekkende consequenties hebben en zou dat tot gevolg hebben dat we een scopewijziging gaan krijgen zowel in het Amsys-project dat betrekking heeft op de nieuwe metrotoestellen als daarnaast ook de stations die wij aan het bouwen zijn. Ik wil graag dat het college die twee met elkaar in verband brengt. De materieelkeuze in relatie tot de bewezen verkeerde vervoersprognose. Dan ga ik nu de brief van het college nalopen waarin zij reageert op de aanbeveling van de enquêtecommissie. Overigens zullen wij zelf als VVD in de raadvergadering ook met ons eigen oordeel over de conclusies van de commissie komen. In grote lijnen steunen wij de voordracht van het college.

De heer **VAN DROOGE**: Wat bedoelt u met de voordracht van het college?

De heer **FLOS**: Ik zeg het inderdaad verkeerd. Hoe om te gaan met de aanbevelingen van de commissie. Ik zal specifiek die zaken aangeven waarin wij het college niet volgen of waarin wij bijvoorbeeld de commissie niet volgen. Dat merkt u vanzelf meneer Van Drooge. Het college gaat van start in 2010 met de implementatie en we gaan dit vervolgens iedere twee jaar evalueren. Dat lijkt me heel verstandig. Ik zou dit met een goed stoplichtmodel doen zodat we kunnen zien of deze aanbeveling uitgevoerd,

niet uitgevoerd of dat er nog helemaal niets mee gedaan is. Het lijkt me ook prima dat er een expliciet bestuurlijk besluit wordt genomen over die OEI-richtlijn. En dat daar ook mogelijkerwijs, maar dan gemotiveerd, vanaf geweken kan worden. Ten aanzien van het projectcommissariaat volgen wij de enquêtemissie en niet het college. Toen dit rapport nog niet bekend was heb ik al eerder in de raad gezegd dat dat maar eens moet plaatsvinden. De directeuren moeten wat de VVD betreft uit het projectcommissariaat. Dat is een dubbelling van rollen die je denk ik niet moet willen. Dat projectcommissariaat moet zo onafhankelijk mogelijk kunnen functioneren en directeuren daarin zetten werkt alleen maar lastig. Het college zegt dat de politieke verantwoordelijkheid niet thuishoort bij een ambtelijke projectdirectie. Daar volgen wij inderdaad het college en niet de enquêtemissie. Wij vinden het onverstandig dat de projectdirectie zonder directe tussenkomst of zonder de handtekening van het college stukken kan sturen naar de raad. De wethouder is aanspreekpunt voor de raad en die heeft ook de volle verantwoordelijkheid voor de stukken die naar de raad gaan. Het gaat niet aan dat de raad uiteindelijk een projectdirecteur daar verantwoordelijk voor gaat houden. Op pagina 6 zegt u dat een bestuurlijk team bestuurlijk verantwoordelijk zou kunnen worden voor het project. Bij een team hoor je vaak dat gedeelde verantwoordelijkheid betekent geen verantwoordelijkheid of niemand expliciet. Hoe ziet het college die bestuurlijke verantwoordelijkheid van een team precies voor zich? Bij aanbeveling 7 staat dat de projectorganisatie de nodige uitvoeringservaring moet hebben. De collegeleden zeggen dat het bij innovatieve projecten niet altijd mogelijk is om eerder opgedane ervaring te verkrijgen. Ik denk dat het college daar best een punt heeft. Ik ben benieuwd in hoeverre het college vindt dat in de aanloop naar het go-besluit er ook sprake was van een dusdanig innovatief project dat misschien die specifieke expertise in feite helemaal niet beschikbaar was. In ieder geval niet dichtbij in Nederland. Over het voorzichtigheidsbeginsel, aanbeveling 10, zegt het college, en daar heeft het volgens mij wel een punt, baten pas inboeken als ze gerealiseerd zijn en lasten pas als je er zicht op hebt dat ze daadwerkelijk bestaan. Alleen stelt zij dat door de systematiek waarop het Rijk financiert we het geld met grote vertraging krijgen en dat het in letterlijke zin dus niet uitvoerbaar is zoals de enquêtemissie wil. Maar het college heeft volgens mij wel het voornemen om het idee achter dat beginsel toe te passen. Ook hierover hoor ik graag van de enquêtemissie in hoeverre zij zich kan vinden in die opmerking van het college over aanbeveling 10. Aanbeveling 14 gaat erover dat er vermeden dient te worden dat partijen die zijn betrokken bij de voorbereiding ook vervolgens uitvoeren. Dat is het idee dat je er zelf belang bij hebt als commerciële partij als een project uitloopt. Daar volgen wij het college ook wel redelijk als zij zegt dat er niet rücksichtslos moet worden gesteld dat wie betrokken is bij voorbereiding dus niet betrokken mag zijn bij de uitvoering. Dat is niet altijd handig omdat je ook een heleboel kennis weggooit. De manier waarop het college hiermee om wil gaan, het per situatie een expliciete afweging daarin te maken, vinden wij op zich een goede manier. Aanbeveling 15 ging over de projectorganisatie die een rapportage rechtstreeks naar de raad stuurt. Daarvan hebben we al eerder gezegd dat wij die volgen. Ik heb nog drie punten. En dit is wel een heel belangrijke; de zorgplicht van de burgemeester.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Mag ik even ter precisering? U zei toch dat u die niet volgt hè?

De heer **FLOS**: Ja. Wij volgen inderdaad het college en niet de enquêtemissie. De zorgplicht van de burgemeester, aanbeveling 19. We hebben daar ook nog eens een brief over gekregen van de minister van Binnenlandse Zaken. Het college vindt eigenlijk dat er geen verantwoordelijkheden zonder bevoegdheden zijn. Er zijn geen bevoegdheden dus de verantwoordelijkheid kan ook niet waargemaakt worden dus er is helemaal niets waar te maken. Ik heb hier toch een aantal punten bij. Ik zou eerst graag een reactie willen van de burgemeester op het oordeel van de voorzitter van de enquêtemissie dat er bij herhaling fouten gemaakt zijn in de besluitvorming. Is de

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

burgemeester dat inderdaad eens met de voorzitter van de enquêtecommissie een week geleden? Vindt de burgemeester vervolgens dat als hij het daarmee eens is, dat hij daar mede verantwoordelijkheid voor draagt? Daarnaast speelt nog het punt van de inhoudelijke bemoeienis. Hier wordt eigenlijk door het college gesteld dat de burgemeester alleen inhoudelijke bemoeienis heeft op verzoek van wethouders. Maar, burgemeester, ik constateer dat u op het gebied van allerlei sociale projecten, of het nu gaat over 1:09:05 of er is reuring in de stad, dat u nadrukkelijk, en dat doet u vaak ook goed, een rol opeist om daarbij in te grijpen, om maatschappelijke onrust te dempen. Hoe beoordeelt u in dat licht uw niet direct inhoudelijke betrokkenheid bij het grote fysieke project dat al meer dan acht jaar de gemoederen bezighoudt en u daar niet voor die rol kiest. Kunt u dat aan ons aangeven? Kunt u ons nog eens uitleggen wat u precies bedoelt met de uitspraak: ach, we zijn eigenlijk maar allemaal amateurs als het gaat om besluitvorming. Ik denk dat als er iets is dat politici moeten doen dan is het besluiten nemen namens de bevolking door wie ze gekozen is en bestuurders moeten dat in optima forma. Die moeten die besluiten voorbereiden. Vindt u niet dat burgers er vanuit mogen gaan dat er geen amateurs in het college zitten maar mensen die goed uitgerust zijn voor die taak. Bij aanbeveling 20 constateer ik dat de verantwoordelijkheid voor de Noord/Zuidlijn al in een aparte dienst wordt vormgegeven. Volgens mij hadden we dat ook besproken dus dat betekent dat die verantwoordelijkheid niet meer via de directeur DIVV loopt. Ik wil dan wel even de bevestiging krijgen of het college het zo bedoelt. Ik krijg een knik van de heer Gerson dus dat zie ik maar als antwoord. Wat dat betreft kan dat ook op steun van de VVD rekenen. Van de beroepsaansprakelijkheidsverzekering, aanbeveling 21, zouden wij eigenlijk willen weten, want de enquêtecommissie wil dat zo graag, wat wij nu nog precies kunnen verzekeren. Wat is grofweg de maximale dekking van zo'n verzekering? Loopt dat in de miljoenen?

De **VOORZITTER**: U heeft nog een minuut.

De heer **FLOS**: Onderaan pagina 11 wordt geëindigd met het tweezijdig boren en daar heb ik volgens mij in het begin van mijn betoog iets over gezegd dus dan laat ik het hierbij.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Pinxteren.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik heb een vraag aan de heer Flos omdat ik in het begin niet helemaal begreep wat u nu allemaal bewaart voor de raad van volgende week. Welk oordeel bewaart u tot de raad? Uw eindoordeel neem ik aan. Maar zijn er nog dingen waarvan u denkt dat u ze nu niet gaat vertellen? Want volgens mij is deze commissievergadering daar ook voor. Kunt u die uitspraak even uitleggen?

De heer **FLOS**: Ik heb bedoeld dat ik in ieder geval het college wil horen en dat ik vind dat een conclusie van de VVD over het rapport, nadat ik ook het college heb gehoord, typisch iets dat je in de raad doet en dat wil ik daarvoor bewaren. Dat is het, niet meer en niet minder.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Pinxteren, het woord is aan u.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik hoop dat ik er met al mijn papieren uitkom. Ik wil wederom ook bij deze gelegenheid beginnen met te zeggen dat ik ontzettend blij ben met het rapport. Ik vind het vreselijk mooi werk en wil hier heel veel dank voor betuigen aan iedereen die daar zo ongelooflijk hard aan gewerkt heeft. Ik hoop ook dat we er met zijn allen iets goed mee doen. We hebben vorige week eigenlijk meer een vragensessie gehad met de enquêtecommissie. Ik denk wel dat dit een aantal zaken heeft verhelderd. Het is nog veel interessanter wat we er vanavond mee gaan doen. Ik wil vooraf zeggen dat ik hoop dat de resultaten van de raadsenquête niet alleen worden aangegrepen door

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZ/
ROW/VV**

het college maar ook door de raad voor zelfreflectie. Ik zeg dat omdat ik vorige week bij de vragen die gesteld werden een beetje het gevoel had dat bijvoorbeeld de PvdA en de VVD een aantal suggestieve vragen stelden die de indruk wekten dat ze begonnen met hun eigen straatje schoon te vegen en dat vind ik zo jammer om dat op dat moment te doen. Dat u daar behoefte aan heeft kan ik me misschien voorstellen maar ik vind het wel jammer als we daarmee beginnen en dan dreigen niet serieus op de aanbevelingen in te gaan.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie de heer Flos.

De heer **FLOS**: Twee dingen: in de eerste plaats vind ik het bijzonder jammer dat in ieder geval bij mevrouw Van Pinxteren die indruk is ontstaan. In de tweede plaats is mij opgevallen dat ik vind dat de enquêtecommissie ook echt kritisch bevraagd mag worden op allerlei conclusies die zij trekt. Daar wint volgens mij de kwaliteit van dit debat mee. Dat is ook onze taak als raadsleden als we zo'n rapport bespreken. Ik heb in die zin ook totaal geen spijt van de manier waarop ik dat debat ben aangevlogen.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik kan me voorstellen dat u dat stelt maar mijn indruk daarbij was dat er in elk geval dan toch wel het soort van vragen en de selectie van vragen over die dingen ging waarvan u misschien het gevoel had dat u daar een straatje schoon te vegen had. Dus dat blijft mijn indruk van hoe dat ging en uiteraard hebben wij ook de plicht om onze eigen enquêtecommissie door te vragen over wat ze precies bedoeld heeft. Het een laat het ander onverlet. Ik wil over de conclusies niet al teveel zeggen want ik kan vooral zeggen dat GroenLinks zich daar ontzettend goed in kan vinden. Ik wil alleen iets zeggen over conclusie 19 en met name over het tweede deel daarvan, de conclusie over de raad dat het besluit in 2002 niet zo genomen had mogen worden. Daar hebben we vorige week al over gesproken. Het zal u niet verbazen dat ik het daar hartgrondig mee eens ben. Ik wil even benadrukken dat wij dat in tegenstelling tot wat toen de indruk was die de PvdA vestigde en ik heb het idee dat dat nog steeds een beetje is blijven hangen, wij dat dus opvatten dat de raad het op dat moment in die vorm niet mogen goedkeuren. Dat vind ik een uitstekende conclusie. Wat betreft deze conclusie wil ik het daarbij laten. De aanbevelingenvoor voor zowel het college als voor de projectorganisatie konden in grote lijnen op mijn instemming rekenen. Het leken mij verstandige aanbevelingen. Het zal niet meevallen, maar ik ga nu proberen een beetje gestructureerd te reageren op de reactie van het college. Laat ik beginnen met te stellen dat ik blij ben met hetgeen op pagina 2 van uw brief wordt gesteld, over de manier waarop u met een implementatie van de aanbevelingen wilt starten. Daar gaat u meteen mee aan de slag en u denkt dat uiterlijk september te kunnen implementeren. Dat lijkt mij een uitstekend idee. Ik begrijp ook wel dat dat enige tijd moet kosten maar ik zou hiervan graag, en ik denk dat we er verstandig aan doen, althans ik wil daar volgende week in de raad een motie indienen, dat het goed is dat u ons tot september al met enige regelmaat op de hoogte houdt welke kant het uit gaat en hoe het u gaat lukken om dat te doen. Ik denk ook dat we u daarna moeten gaan houden aan wat de heer Flos een stoplichtrapportage noemt en die bij voorkeur niet pas na twee jaar. Zouden we daar niet het OGA-model op kunnen toepassen? Het OGA-model waarbij er nu al gedurende enkele jaren gewoon elke drie maanden een rapportage is. U hoeft er niet over te spreken maar dan ligt er aan de kant van het college de verplichting om heel precies op te schrijven wat de vorderingen zijn en ligt aan de kant van raad de mogelijkheid om daarop in te grijpen of bij te sturen. Dat lijkt mij heel verstandig. Ik wil het in elk geval gaan voorstellen. Dan de reactie op de andere punten. Het college is wat ons betreft een beetje onduidelijk in de reactie op die aanbeveling rond de OEI-methodiek. Het college stelt dat het een bestuurlijke afweging blijft om een dergelijk project te starten met een kosten-batenanalyse. Het is mij niet echt duidelijk wat u hier nu zegt. Er is net ook al het een en ander over gezegd dus ik hoop dat na de beantwoording van het college ik hier een duidelijker oordeel over kan vellen. Over aanbeveling 2 heb ik geen mededelingen. Bij

aanbeveling 3, de betrokkenheid van het Rijk, vind ik uw reactie ook nog niet zo heel duidelijk. In welke mate vindt u de samenwerking met het Rijk gewenst en acceptabel? Aanbeveling 6 is de aanbeveling die gaat over de projectdirectie die uitvoeringsverantwoordelijk voor het project is. De ingewikkelde figuur blijft dan volgens mij bestaan dat de directeur DIVV verantwoordelijk is voor het financiële terwijl DIVV die kennis hoogstwaarschijnlijk op dit vlak niet in huis heeft. Klopt dat volgens het college en hoe denkt u dat weeffoutje te ondervangen? Het voorbehoud dat de heer Flos vorige week al maakte over de rapportages rechtstreeks vanuit de projectorganisatie naar de raad, aanbeveling 15, waar ook mevrouw Van der Garde al op reageerde, vind ik ook geen wenselijke figuur. Dat is een aanbeveling van de enquêtemissie die volgens mij beter niet overgenomen kan worden. Dan laat ik het hierbij voor dit moment wat betreft mijn reactie op de reactie van het college. Dan wil ik nog iets zeggen over de behandeling in de raad volgende week. De heer Flos had het er ook al over hoe we volgende week precies met die voordracht moeten omgaan. Ik denk dat het formeel in elk geval duidelijk is om vast te stellen dat in de raadsvoordracht zoals deze nu geformuleerd is het zoals we dat tegenwoordig ook hebben met de Rekenkamer rapporten waar dan een voordracht wordt gemaakt en de raad neemt alle aanbevelingen en conclusies over. Dat is natuurlijk ook de enige manier waarop dat door het presidium gedaan kan worden. Maar dat legt wel de nadrukkelijke plicht bij ons om er eventueel uit te willen schieten. Dat moet dan actief gebeuren, de actieve schietplicht. Dan ga ik even terug naar die zorgplicht van de burgemeester want dat ben ik vergeten te zeggen. Ik ben benieuwd naar de reactie van het college op de vragen die tot nu toe zijn gesteld. Ik wil ook graag aan de collega's van de andere partijen duidelijk maken dat het voor ons nog niet geheel duidelijk is wat u nu met uw vragen over dat die zorgplicht en het debat dat u er kennelijk graag over wilt voeren, wat u dan beoogt met dat debat. Ik neem tenminste aan dat uw vragen over de zorgplicht impliceren dat u graag dat debat dat de enquêtemissie aanbeveelt, gaat voeren. Wat beogen we precies met zo'n debat? Ik denk toch dat verandering van de formele structuur echt in Den Haag ligt en niet hier. Een aantal dingen dat gevraagd of gesuggereerd wordt dat gedaan zou kunnen worden door het college gaat verder dan ik de zorgplicht interpreteer en wat ik in elk geval een heel rare aanbeveling vind is de aanbeveling van een jaarlijkse rapportage van de burgemeester aan de raad over de invulling van de zorgplicht want ik denk toch echt niet dat het de bedoeling is dat we jaarlijks een schoolrapport van de burgemeester overhandigd krijgen. Het kan mij eerlijk gezegd eigenlijk ook geen bal schelen hoe het college tot beslissingen komt als ze gewoon maar duidelijk en op de juiste wijze en met de juiste voordrachten naar de raad komt.

De **VOORZITTER**: Was dit punt afgerond? Dan mevrouw Van der Garde bij interruptie.

Mevrouw **VAN DER GARDE**: Ik dacht eerlijk gezegd dat u aan het afronden was?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Nee, ik had nog wat

Mevrouw **VAN DER GARDE**: Dan wacht ik heel even voorzitter.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van der Garde wil niet verder interrumpen? De heer Bakker wil wel graag interrumpen. Dan is nu het woord aan de heer Bakker.

De heer **BAKKER**: Ik wil nog even terug naar de zorgplicht. Begrijp ik nu goed uit uw woorden dat u zich wat de zorgplicht betreft aansluit bij het college? Want die brief van Guusje, herstel, minister Ter Horst kun je ook heel anders interpreteren. Zij schrijft ook heel andere dingen op. Het college pikt een passage op die haar uitkomt maar je kunt ook andere passages kiezen en dat kan een heel ander licht op de invulling van zorgplicht werpen. Begrijp ik dat u het college volgt, of niet? Wat mij betreft valt er best heel veel

over te zeggen. Juist hierover valt veel te debatteren wat mij betreft.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik begrijp ook wel dat u daarover wilt debatteren. Dat willen wij ook. Dat is geen probleem. Maar mijn vraag is wat u denkt dat eruit komt aan verandering over die zorgplicht anders dan dat je probeert de burgemeester te laten zeggen hoe hij nu precies in concrete gevallen wil omgaan met eventuele signalering van 'het gaat niet lekker' of 'het gaat niet compleet' of zo. De brief van de minster is naar onze mening geen verandering ten opzichte van de bevindingen en de redenering daarover die al in het rapport van de enquêtemissie staat. Ik zie daar eigenlijk geen verschil in. Daar hebben we het vorige week ook over gehad. Maar volgens mij is het goed om erover te praten. Natuurlijk moet je erover praten als je denkt dat je er iets verder mee komt. Maar ik geloof niet dat je er verder mee komt.

De heer **BAKKER**: U kunt toch komen tot een oordeelsvorming over de invulling van de burgemeester van zijn zorgplicht? Daar gaat het volgens mij over. Niet over de zorgplicht, want dat was natuurlijk een grote fout in het duale bestel, die we aan de heer Elzinga te danken hebben. Dat we daar nu weer op terugkomen is de schuld van de heer Elzinga. Maar daar gaat het niet om. Het gaat erom hoe het nu geregeld is.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw Van Pinxteren.

De heer **BAKKER**: Of de rol van de burgemeester goed, niet goed, voldoende, minder voldoende is ingevuld. Dat is denk ik de discussie en daar wil de SP in ieder geval graag een antwoord op.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Pinxteren.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Kennelijk moet ik eerst dat debat met u voeren om te begrijpen of ik u überhaupt kan volgen want ik denk dat ik geen enkele behoefte heb aan een soort van schoolmeester/superwethouder terwijl we het hebben over een benoemde burgemeester.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Pinxteren was u uitgesproken?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Nee. Ik was nog steeds niet uitgesproken.

De **VOORZITTER**: Maar op dit punt?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Op dit punt wel.

De **VOORZITTER**: Want de heer Flos wil nog interrumpen. U ziet er vanaf nu? Oké, dan heeft mevrouw Van Pinxteren het woord.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Dan wil ik nog even ingaan op iets wat naar mijn mening iets is wat we vooral moeten doen met deze enquêteresultaten. Dat zijn de punten die erin zitten ter lering voor de toekomst. Je hebt de lering bij dit project en je hebt de lering voor de toekomst. Ik hecht er erg aan om voordat ik deze raad uitga, om in elk geval te proberen iets over die lering voor de toekomst vast te leggen. Het zou anders zo zonde zijn van alle energie. Dat heeft eigenlijk te maken met een soort uitwerking van het punt 16, de versterking van de kennisinfrastructuur. Dat vind ik een heel goed punt. Maar een kennisinfrastructuur is nog geen harde afspraak. Bij een groot project zoals de Noord/Zuidlijn, maar ook bij andere grote projecten, het aanleggen van een zeeluis beschouw ik ook als een groot project, ik begrijp dat dat morgen aan de orde is in de commissie, lijkt het mij ontzettend goed om ervoor te zorgen dat datgene wat ook heel duidelijk uit dit rapport komt - de onmogelijkheid voor een raad om in een kort tijdbestek

zo'n belangrijk project echt te doorgronden op zijn consequenties - in elk geval te verbeteren. Bij verschillende gelegenheden heb ik al gezegd dat het natuurlijk buiten kijf staat dat het college nooit meer op de manier zoals in 2002, maar ook bij vele andere projecten in het verleden, iets moet willen afraffelen, geen producten die half af zijn op het bordje van de raad willen leggen en dan zeker niet onder tijdsdruk. Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. Maar aan de andere kant moeten wij als raad zorgen dat we, zoals we ook al hebben gedaan maar dan improviserenderwijs bij de Zuidas, de tijd nemen voor onze besluitvorming. Daarbij moeten we ook lef tonen en ik denk dat een van de zaken die we daarbij moeten regelen, is gewoon zorgen dat we de mogelijkheid hebben om een budget aan te spreken zodat wij als raad de voordracht zoals deze daar ligt met daarin technische zaken die je als raadslid niet echt goed kunt doorgronden aan een second opinion te onderwerpen. Ik stel mij zo voor, en ik ga proberen daar een motie voor te maken, dat bij een groot project dat sowieso al bij de regeling risicovolle projecten thuishoort, maar dat is niet voldoende om dit te bereiken, dat je dan bijvoorbeeld afspreekt dat je met een minimum bedrag van, ik noem maar een bedrag want daar moet ik nog even over nadenken en daar wil ik graag met u over praten, 100 miljoen, dat in zo'n geval gewoon onderdeel is van de voordracht en van het projectbudget beschikbaar is voor de raad om uitsluitend door de raad zelfstandig te gebruiken om een deskundig bureau in te schakelen dat voor ons een second opinion maakt. Daar zou, ware dat bij de Noord/Zuidlijn gebeurd, gewoon uitgekomen zijn dat die stelposten echt immens waren en dat je dat zo niet kon doen. Wij hadden misschien wel het vermoeden dat stelposten een tricky zaak waren maar wij hadden er geen idee van hoe groot ze zouden kunnen zijn en wat wel en niet redelijk is. Wij hadden dan ook te horen gekregen dat er absoluut te weinig risicovoorziening en dat soort zaken waren. Ik denk dat dat de ondersteuning van de raad ten goede komt en dat dan de besluitvorming en de besluiten beter kunnen zijn.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie mevrouw Van der Werf.

Mevrouw **VAN DER WERF**: De opmerkingen die u in het laatste deel van uw betoog maakt, hebben allemaal te maken met de kwaliteit van de besluitvorming. U zegt daar een aantal dingen over; te gehaast, niet goed geïnformeerd, geen second opinion, afgeraffeld. Waar vindt u nu, in het licht van waar het net over ging over de zorgplicht, dat de verantwoordelijkheid ligt om dat te bezien? Zegt u dat we dat als raad zelf hadden moeten zien? Had het college het aan ons moeten geven. Of dat zou bij de burgemeester moeten liggen. Is dat iets waar u nu direct een antwoord op heeft of zegt u met ons dat dat de inhoud zou kunnen zijn van een debat over die zorgplicht?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik denk dat die inhoud veel verder gaat dan de zorgplicht van de burgemeester. Ik ben er vast van overtuigd dat het een verantwoordelijkheid van een college is om te zorgen dat het fatsoenlijke besluiten voorlegt. Aan de andere kant ligt er ook de verantwoordelijkheid van de raad om gewoon slecht voorbereide besluiten niet in behandeling te nemen en te zeggen dat we daar tijd voor nodig hebben. Daar moeten we eens goed over nadenken. U heeft er nu tien jaar over nagedacht en nu gaan wij het eens goed beoordelen. Als daar niet de wijsheid is om te begrijpen dat daar tijd en ruimte voor nodig is dan vind ik dat een slechte voorbereiding door een college. Maar de raad blijft de verantwoordelijkheid houden. Het is precies zijn controlerende functie om dan te zeggen: maar zo komt u er niet mee weg. Hier gaan wij niet ja of nee op zeggen. Dat moeten wij even goed bekijken. Dat gaat niet over die zorgplicht. Dat gaat over de politieke verantwoordelijkheid van het college van alle wethouders. Ook over de burgemeester, maar dat gaat over het totaal van het college en dat spreek je daar op aan. Ik hoop dat het duidelijk is voor u.

De **VOORZITTER**: U gaat geloof ik afronden?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Dat klopt.

De **VOORZITTER**: Want uw tijd is ook om. Mevrouw Van der Garde bij interruptie.

Mevrouw **VAN DER GARDE**: Ik geloof dat u op drie aanbevelingen heeft gereageerd. Toch zit er nog licht tussen wat de enquêtemissie heeft gezegd en tussen wat het college als reactie heeft gegeven op een aantal aanbevelingen. Volgt u bij die verschillen het college of de enquêtemissie? Of moet ik nu weer nummers noemen?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Behalve dat u nummers moet noemen kan het best zijn dat ik niet zo snel paraat heb wat ik daar nu van vind. Ik kan nog zeggen dat ik in het algemeen de reactie van het college op de aanbevelingen begrijp en dat ik me in sommige gevallen afvraag waarom het er nog niet is. Bijvoorbeeld zo'n beroepsaansprakelijkheidsverzekering. Ik en ook anderen hebben ook vragen gesteld over of het met deze reactie wel geborgd is? De intentie is er wel maar is het op die manier wel voldoende geborgd? In grote lijnen onderschrijf ik die reactie wel maar op sommige punten hoor ik graag de antwoorden van het college en ga daar ook mijn oordeel op baseren.

De **VOORZITTER**: Dan is nu het woord aan mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS**: Soms zijn er misverstanden geweest en ik wil het nog maar eens onderschrijven dat de SP zich vanaf het allereerste begin op het standpunt heeft gesteld om de Noord/Zuidlijn niet aan te leggen. Dat is niet omdat de SP zei tegen alles te zijn maar er zat wel degelijk een fundament onder. We vonden het onnodig, onnodig duur, onveilig, te grote risico's en de conclusie was destijds in 1996 al, dat heeft ons eerste raadlid voor de SP, Harry van Bommel gewoon religie genoemd. En daar is heel lastig tegen in te argumenteren. We zijn inmiddels heel wat jaren verder en nu ligt hier dit rapport. Dit rapport laat wel degelijk zien hoe de verantwoordelijkheid ligt van alle verschillende partijen. Ik vind ook dat die partijen een opdracht hebben aan zichzelf om ook naar zichzelf te kijken. We zitten hier vandaag om een oordeel te vellen over het college dan wel het te bevragen. Er zijn keiharde conclusies en ik denk dat je dat ook heel serieus moet nemen. Wat dat betreft is ons eerste oordeel op de reactie van het college: ze hebben nog niet in gaten hoe ernstig ze op de vingers zijn getikt. Er wordt van alles, vooral over de toekomst, gezegd maar nauwelijks iets over het verleden. Dat had ik toch graag gehoord. Als dat nu niet is dan vind ik dat u in ieder geval volgende week heel duidelijk moet zeggen hoe u nu tegen dat gestuntel van de afgelopen twintig jaar aankijkt en waar we nu nog steeds in feite mee te maken hebben. Ik geef u er dus uiterlijk nog een week voor. Ik wil dan de vragen nog wat preciseren.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Mag ik een interruptie plegen?

De **VOORZITTER**: Ik zat al naar u te kijken of het klopte. Een interruptie van mevrouw Van Pinxteren.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik wil nu graag van u weten of u ook bereid bent, als u zegt de rol van alle partijen, om ook de rol van uw eigen partij daarin te bekijken. En of u denkt dat dat een adequate opstelling is in de discussie in de raad.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS**: Bedoelt u dat u een kritische houding niet adequaat vindt?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Als u zegt dat u een kritische houding over uw eigen optreden in de afgelopen twaalf jaar of zo geeft dan zou dat misschien heel adequaat

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverlag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

kunnen zijn. Maar dat gaat u ook doen.

Mevrouw **ALBERTS**: En een kritische houding ten opzichte van het project is niet adequaat?

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik wil van u graag een kritisch oordeel hebben over de reactie en de mate van inzet in de loop van de jaren om na te denken om antwoord te geven op de vragen die op tafel lagen. En uw inzet om daar überhaupt iets anders mee te bereiken dan een artikeltje in de krant. Heeft u ooit de inzet gepleegd om op inhoudelijke gronden uw collega's van andere ideeën te voorzien?

Mevrouw **ALBERTS**: Ik kan me nog herinneren dat de heer Herrema nog uitdrukkelijk de SP geprezen heeft voor haar inzet maar kennelijk heeft u dat niet helemaal meegekregen.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: U moet geen voorschot nemen op mijn oordeel daarover.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Pinxteren, uw tijd is wel om, dus graag kort houden. Gaat uw gang mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS**: Ik heb wat preciezere vragen en de eerste vraag die ik wil stellen, begint in ieder geval bij de zorgplicht. Deze is al een paar keer aan de orde geweest. Nu is die wet erg ruim in de beschrijving hiervan en je zou dus zeggen dat je er alle kanten mee op kunt maar dus ook de goede. Je kunt je erachter verstoppen maar je kunt ook zeggen, dat omdat hij zo ruim is ik hem zelf ook ruimhartig kan interpreteren. Het antwoord van de minister is dat die zorgplicht iets heel precies zegt over de procesgang, dus hoe komt een besluit nu uiteindelijk aan zijn einde; we zijn voor of we zijn tegen. Daar zit een hele route in en die route is volgens de bevindingen van de minister expliciet de verantwoordelijkheid van de burgemeester. Over die procesgang heb ik eigenlijk heel weinig gehoord. De burgemeester heeft iets gezegd en dat heeft mijn buurman ook aangehaald over de inhoudelijke kant: ik ben amateur, ik ben geen professional in ondergronds bouwen. Dat is nu niet de vraag. Dat ligt nu niet voor. Mij ligt nu voor hoe u nu tegen die procesgang aankijkt. U heeft er een fikse tijd bij gezeten, langer dan wie dan ook op dit moment aanwezig. Dan wil ik van u weten hoe u daar nu tegenaan kijkt. Wat is uw conclusie? Heb ik dat goed gedaan? Heb ik tijdig aan de bel getrokken? Ik weet dat we geen notulen hebben om dat te kunnen controleren dus u kunt naar hartelust jokken of niet jokken, dat maakt allemaal niet uit, maar ik wil het nu van u horen. Ik weet dat de burgemeester een ontzettend groot voorstander is van de Noord/Zuidlijn. Onmiddellijk nadat de volgende verzakking was geweest heeft hij dat ook gezegd op verschillende plaatsen, of het nu Buitenhof was of wat dan ook: ik wil die lijn. Denkt u nu dat uw enthousiasme uw zorgplicht in de weg heeft gestaan? Dan de commissie-Veerman. Het rapport-Veerman is uitgekomen. Wat is er volgens u veranderd sinds dat rapport van de commissie-Veerman waardoor de verdere aanleg van de lijn gewoon kan doorgaan? Is er wel wat veranderd want heel veel vertrouwen heb ik daar niet in. En toch gaan we door. Er wordt namelijk ook in de aanbevelingsbrief uitgebreid gesproken over wat we gaan veranderen maar het is nog niet zover en ondertussen gaan we gewoon verder met de aanleg. Ik had zo graag gezien dat we een pas op de plaats hadden gemaakt en eerst die verandering hadden doorgevoerd en dan altijd nog kunnen zeggen nu gaan we kiezen voor doorgaan of niet doorgaan. Maar nee, we gaan eerst door en daarna kijken of we de aanpassingen goed doen. Dat vind ik een vreemde volgorde. Hoe kijkt u daar tegenaan? Dan de geloofwaardigheid. Bij de tweede verzakking heeft de burgemeester gezegd dat de geloofwaardigheid in het geding is. Dat was de geloofwaardigheid van het project. Maar nu gaat het over de geloofwaardigheid van de politiek in het algemeen en de Amsterdamse politiek in het bijzonder want er worden besluiten genomen en het rammelt

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

al jaren, jaren, jaren. De commissie-Sorgdrager heeft er iets over gezegd. We hebben de verzakkingen gezien. We horen overschrijdingen. Het stuntelt maar door. De vraag is dus in hoeverre ziet u dat de geloofwaardigheid van de politiek die met blijde gezichten doorgaat met stuntelen wordt aangetast. Ziet u nog een mogelijkheid om die geloofwaardigheid weer op peil te brengen? Dan een iets preciezere vraag die ook uit het rapport komt. Eentje wat uitgebreider en de ander beknopt. Er zijn twee diensten van de gemeente geweest, namelijk concern Financiën en de brandweer die hebben gezegd dat als jullie die lijn bouwen zoals jullie willen het helemaal mis gaat. Preventisten hebben gezegd dat dit wordt afgekeurd. Dan heb je zo'n ding gebouwd en dan blijkt het voor niets te zijn; hij is onveilig geworden. Hoe ziet de burgemeester het dat die twee adviezen terzijde zijn geschoven? Die zijn er niet meer. Anders wist je al van tevoren dat je het niet had moeten doen. Mijn buurman heeft al iets gezegd over de informatieverstrekking naar de enquêtecommissie. Die was rampzalig. Dat kun je rustig stellen. Maar hoe zat het nu met de informatieverstrekking naar de commissie-Veerman. Wat heeft zij nu ontvangen waarop zij haar besluiten heeft genomen en haar rapport hebben geschreven. Ik heb geen idee wat dat was. Dat was niet de hoeveelheid die de enquêtecommissie tot zijn beschikking had want daarom zitten we met een verschrikkelijk vertraagd rapport omdat het zo lang duurde om alle informatie op een rijtje te krijgen. Waarop heeft Veerman zich gebaseerd? Dan heb ik een vraag die enige inleiding behoeft. Sorgdrager heeft adviezen gegeven over de manier waarop alles georganiseerd moest worden. Ik wil alle details niet eens meer noemen maar vervolgens komt de commissie-Veerman die adviseert hoe een en ander georganiseerd moet worden. Vervolgens komt de enquêtecommissie en die schrijft op hoe een en ander georganiseerd moet worden. Dat gaat maar door en er blijft maar geadviseerd worden hoe de organisatie op peil moet worden gebracht. Het gaat allemaal over de toekomst maar ik wil weten wat er op dit moment veranderd is. Kan de wethouder en dan kijk ik naar wethouder Gerson daar een toelichting op geven? Want een van de adviezen was dat we in openheid gaan bespreken. Vorige week heb ik er ook al naar gevraagd bij de enquêtecommissie. De derde kwartaalrapportage was gewoon weer besloten terwijl gezegd was dat we nu in openheid gaan werken. Dan de cijfers die uiteindelijk tot dit project hebben geleid, de vervoerswaarden, de kosten-batenanalyse enzovoort. In hoeverre wijken die cijfers nu af van het allereerste begin? Wat is er nu aan veranderd?

Ik heb nog steeds het idee dat we geen wezenlijk andere cijfers gebruiken dan toen terwijl dus ook weer een van de conclusies van het rapport was dat het besluit niet had mogen worden voorgelegd. Als er sinds die tijd van 2002 niets veranderd is vraag ik me af waarom we dan nog steeds doorgaan. We zijn al zoveel jaar verder. De collegeonderhandelingen 2006. Ik kijk nu even naar de wethouder Financiën. U heeft toen informatie mogen ontvangen over mogelijke kostenoverschrijdingen die er nog aan zouden komen. Dat is vooraf gezegd. De wethouder Financiën luistert niet. Hij was even afwezig. Ik heb begrepen dat de wethouder Financiën heeft gereageerd op die aangekondigde kostenoverschrijdingen: die zijn nergens op gebaseerd. Het ging om 25 miljoen, 100 miljoen, ach laten we er maar 200 miljoen van maken, het was een beetje een natte vingergetal. Nu kan de wethouder zeggen dat dat nergens op gebaseerd was, dat kan, dan krijg je dat soort vage getallen. Maar het feit dat je zulke vage getallen aangeleverd krijgt, moet je toch verschrikkelijk achter de oren doen krabben, lijkt mij. Daar wil ik graag commentaar op want dan ga je je dus afvragen of we er wel grip op hebben of waar die getallen dan vandaan komen. Het is ook een uitspraak om te zeggen dat het nergens op gebaseerd is maar dan zou ik willen weten waarop we het dan wel baseren. Die aangekondigde overschrijding is niet zo expliciet in het collegeakkoord opgenomen. Er is wel gezegd dat we nu wel realistisch gaan werken maar zo'n collegeakkoord gaat ook van getallen uit. Je maakt keuzes hoe je je geld besteedt. Waarom is dat er niet zo nadrukkelijk in opgenomen? Het college is aangetreden in 2006 en vervolgens wordt die aangekondigde overschrijding duidelijk. Die overschrijding is volgens mijn informatie niet in een keer aan de raad verteld maar in etappes en maar waarom is dat gebeurd? Het kan ook zijn dat ik er naast zit dan hoor ik dat graag. De laatste vraag is wat de

overweging is geweest om de door de commissie-Veerman verwachte kostenstijging van nog eens 500 miljoen niet in de begroting van dit jaar op te nemen. Eigenlijk is de allesomvattende vraag aan het college, die wil ik nog een keer herhalen, hoe zit het nu met het gevoel van verantwoordelijkheid. Ik had ook eigenlijk het liefst het eerst het debat gevoerd over dat deel voordat we het over de toekomst zouden hebben en misschien hadden we dat wel met een ander college moeten doen. Je moet het apart zien van elkaar. Want nu gaat de aandacht weg van datgene wat er tot nu toe gebeurd is en waar u genadeloos voor op de vingers getikt bent tot nu toe. En de definitieve oordeelsvorming volgt volgende week lijkt mij. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dan is nu het woord aan de heer Van Drooge.

De heer **VAN DROOGE**: Het rapport stelt een nieuwe hoge standaard voor Amsterdam en andere gemeenten. Ik vind het dan ook een hoogtepunt van Amsterdams kunnen. En helaas moeten we constateren dat de aanleiding ervoor een absoluut dieptepunt van Amsterdams kunnen was. Daarbij moeten we ons realiseren dat de aanbevelingen die de enquêtecommissie doet natuurlijk rechtstreeks voortkomen uit de gedragingen van het college van het afgelopen decennium. Als de conclusies waren geweest: prima, geweldig goed gedaan dan hadden we geen aanbevelingen gehad. Nu het er zoveel zijn kun je daaruit aflezen wat het oordeel is geweest. ik wil dan ook in tegenstelling tot wat het college doet met een brief die zegt dat het allemaal vreselijk is maar dat we ons nu eens snel op de toekomst gaan richten, toch nog wel even achterom kijken. Ik heb dan ook een aantal vragen aan het college, een paar vragen aan wethouder Asscher en een paar vragen aan de burgemeester. De eerste is of u het als college eens bent met de opmerking van de enquêtecommissie op pagina 6 dat sinds het invoeren van de dualisering in 2002 het zijn van wethouder of burgemeester beschouwd moet worden als een ambt dat professioneel wordt uitgeoefend. Op bladzijde 7 staat dat er een actieve informatieplicht bestaat om aan de raad gevraagd maar ook ongevraagd alle informatie te verstrekken opdat de raad haar controlerende taak uit kan oefenen. Bent u van mening dat dit college en het vorige college altijd aan die actieve informatieplicht heeft voldaan? En zo niet, hoe beoordeelt u dat? Op pagina 25 wordt wethouder Dales geciteerd die tot twee keer toe tegen de raad zegt: wij gaan niet overschrijden. Duidelijk is dat de aanbestedingsstrategie erop gericht was om binnen een plafond te blijven. Overigens blijkt uit het enquêterapport over de bouwfraude dat wethouder Dales bij het verhoor enkele maanden ervoor tegen de toenmalige voorzitter van die enquête, Marijke Vos nog zei dat het wel heel snel ging met overschrijdingen. Dat zegt hij in augustus. Onderschrijft u de conclusie van de enquêtecommissie dat de uitspraak wij gaan niet overschrijden toen volstrekt niet realistisch was? Acht u het gerechtvaardigd om te concluderen dat niet alleen in het licht van de huidige kennis maar ook met de kennis van toen dat dat toch wel een opmerking was die lastig te duiden is. Wethouder Stadig wethouder geeft aan dat je als wethouder wel vaker het gevoel hebt dat een projectbudget wel eens onvoldoende zou kunnen zijn. Maar dat het verder belangrijker is dat het besluit genomen wordt zodat het project verder kan. Deelt het college de mening van toenmalig wethouder Stadig en zo nee, hoe beoordeelt het college die uitspraak dan? Hebben de leden van dit college wel eens het gevoel gehad dat een projectbudget onvoldoende was maar dat ze het toch maar niet meldden opdat het verder zou kunnen. Op pagina 37 staat Herwijer-proof. Dat strookte niet met de werkelijkheid. Hoe beoordeelt u dat? Dan staat op bladzijde 47 dat toenmalig wethouder Herrema verzocht om een gesnoeiende prognose. Is dit verzoek van wethouder Herrema besproken in het college? Op pagina 48 staat dat projectrisico's met een kans van 85% niet werden gemeld, noch in het budget noch in de waarschijnlijke einddatum. Is dat gebruikelijk college? Is het een standaard beleid om dergelijke risico's niet te melden? Kunnen wij dat ook bij andere raadsvoordrachten en besluiten van uw college verwachten? Kortom, hoe gaat hoe gaat u met dit soort dingen om? Op bladzijde 58 staat dat het bestuurlijk team hoofdzakelijk was om een politiek draagvlak in de voorbereiding van besluitvorming te creëren. Hoe beoordeelt u de conclusie van de

enquêtecommissie. Acht u dat een passende taakprioriteit voor een bestuurlijk team waar wij als raad denken dat een bestuurlijk team er heel goed naar kijkt, dat er heel veel zekerheid is en dat wij dan moeten lezen dat het eigenlijk alleen maar is om een politiek draagvlak te creëren. Heeft het college gebruik gemaakt van de uitgebreide kennis van wethouder Vos die als voorzitter van de parlementaire enquête naar bouwfraude in 2002 bijvoorbeeld de firma Heijmans hardhandig en zeer doortastend ondervraagd. U moet het nog maar eens nakijken dan ziet u hoe zij dit werkelijk fantastisch doet. Zij heeft Heijmans ondervraagd met name over de aanbestedingen en niet-aanbesteding van de Noord/Zuidlijn. Toen al. Heel uitdrukkelijk. Heeft u daar gebruik van gemaakt. Op bladzijde 38 stelt het college dat de Noord/Zuidlijn verzekeraar was. Is het college met het CDA van mening dat de uitspraak van 7 oktober 2002, dat het project Noord/Zuidlijn verzekeraar is, tenminste gekwalificeerd kan worden als een Meniste leugen. Dit is een waarheid die naar de letter waar is maar naar de geest een leugen. Ik kan het u verder uitleggen maar laten we dat maar niet doen. Kan het college zich voorstellen dat de burgers van Amsterdam die de conclusies van de enquêtecommissie lezen en door de gemaakte fouten in de toekomst het nodige moeten ophoesten, zich toch lichtelijk bedrogen voelen? Hoe denkt het college verantwoording af te leggen? Voor wethouder Asscher drie vragen. Na de beslissing, op pagina 25, over de lumpsum werd gedacht dat Amsterdam genoeg geld had om risico's zelf op te vangen. Buiten Amsterdam gaat het ook dat dit een Amsterdamse oplossing is. We hebben toch geld genoeg anders gaan we wel naar Den Haag. Er staat ook dat concern Financiën daar negatief over adviseerde maar dat het desalniettemin gebeurde. Hoe vaak komt het in deze periode voor en zou het eigenlijk niet altijd zo moeten zijn dat als concern Financiën negatief adviseert dat u dat zou moeten melden aan de raad? De enquêtecommissie zegt dat er een negatief advies is van de Financiële Adviesgroep en dat dat niet werd voorgelegd aan de raad. Acht u dit niet een verzaking van de actieve informatieplicht van de wethouder c.q. het college? Het laatste, waar mevrouw Alberts zojuist ook al over begon, is dat uit de verhoren blijkt dat de vorige portefeuillehouder u bij het aantreden van dit college als toekomstig wethouder heeft gewaarschuwd voor een substantiële kostenoverschrijding. Kan de wethouder verklaren waarom hij daarop geen stappen heeft ondernomen om A de oorzaken van deze overschrijding te achterhalen en weg te nemen zo mogelijk, en B om rekening te houden met deze overschrijding in de begrotingen. Voor de burgemeester heb ik nog acht vragen. Een, heeft de burgemeester sinds 2002 ooit het gevoel of de indruk gehad dat niet werd voldaan aan de actieve of passieve informatieplicht inzake dit project. Twee, ik begrijp dat de burgemeester een lastige positie heeft, hij moet laveren tussen 1:59:38, hij heeft het lastig daarbij. Maar zoals het rapport van de enquêtecommissie ook benadrukt, hij zit tussen de zorgplicht naar de gemeenteraad en zijn positie als onderdeel van een college. Maar zorgplicht moet je in mijn ogen altijd zien in relatie tot de bestuurlijke ervaring en de kracht van de desbetreffende burgemeester en daar twijfel ik niet aan. Vindt de burgemeester het onderdeel van zijn zorgplicht om naar de raad op enige manier, hoe dan ook, besloten of openbaar, corrigerend op te treden als hij constateert dat het college niet voldoet aan een actieve informatieplicht? Heeft de burgemeester in de tien jaar dat de Noord/Zuidlijn speelt en hij burgemeester was ooit ergens gezegd dat hij het niet eens was met de gang van zaken of een beslissing? Heeft de burgemeester op enig moment zijn natuurlijk gezag en overwicht als ervaren bestuurder gebruikt om besluitvorming bij te stellen? Als u op geen moment het idee heeft gehad dat het college niet voldeed aan de informatieplicht, dat kan, en als u dan nu het rapport van de enquêtecommissie leest, dat er toch op verschillende momenten schrikbarend sprake van is geweest, voelt u zich op dit moment dan niet persoonlijk gekwetst of tenminste om de tuin geleid. Zonder enige twijfel is de briefwisseling met de Nederlandse Bank aan de orde geweest. Heeft de burgemeester nooit het idee gehad dat de waarschuwing van de Nederlandse Bank dat Amsterdam niet zelf mocht verzekeren aan de raad moest worden gemeld? Het is drie jaar verzwegen. Op pagina 140 wordt gesteld dat de Financiële Adviesgroep op 28 februari een brief naar het college stuurt, naar het college, dat zij niet akkoord gaat met de financiële prognose. Zij deed dit omdat

het bestuurlijk team dit advies terzijde had geschoven. Was dit voor de burgemeester niet een signaal dat hij nauwelijks kon missen? U verklaart uw eigen betrokkenheid als op afstand en niet inhoudelijk. Hoe plaatst u dit als u daar tegenover zet het gesprek dat u heeft gehad met directeuren van aannemersbedrijven in 2007 in uw ambtswoning met als doel om de doorbraak te realiseren in de onderhandelingen die dus toen muurvast zaten. En als laatste, hoe verklaart u het verschil aan de ene kant op afstand zijn en het feit dat u zorgplicht naar college en raad heeft. Nog twee opmerkingen over de aanbevelingen. De aanbevelingen zullen wij in het algemeen volgen. Ik kan enkele opmerkingen van mijn medeleden goed volgen. Een is naar aanleiding van aanbeveling 3. Daar wordt gezegd dat er altijd betrokkenheid van het Rijk moet zijn bij grote projecten. Er zijn ook grote projecten waarbij het Rijk helemaal niet belangrijk is, bijvoorbeeld Amsys. Dus ik zou willen voorstellen om die aanbeveling iets aan te passen en in plaats van Rijk te zetten: Rijk of andere instellingen zoals bijvoorbeeld bij Amsys, NS, ProRail, doet er niet toe. De tweede opmerking is naar aanleiding van aanbeveling 5 over een sterke projectdirectie. Ik denk dat de enquêtecommissie daar iets juist zegt. Ik denk dat we eigenlijk een aanbeveling zouden moeten doen dat de directie van grote projecten buiten de verplichting van de standaard directeurencarrousel geworven moet kunnen worden omdat bij de verplichte directeurencarrousel je automatisch terecht komt bij iemand die directeur is omdat hij een zekere standaard heeft en het waarschijnlijk verstandig is om iemand te zoeken met technische kennis. Het kan zijn dat ik dat verkeerd zie maar dat lijkt mij verstandig. Dat was het in eerste instantie.

De **VOORZITTER**: Waarbij ik moet opmerken dat ook uw tijd inmiddels is verstreken.

De heer **VAN DROOGE**: Bij deze commissie gaan wij een van de allerbelangrijkste dingen doen die we de hele raadsperiode hebben gedaan. U zegt het nu voor de derde of vierde keer. Ik vind dat u daar nu over moet ophouden want het is veel te belangrijk dat we hier goed over praten dan dat we allemaal denken even afraffelen en dan gaan we het volgende week in de raad doen. Ik vraag u daarvoor clementie tegenover ons allemaal te hebben want u heeft het inmiddels drie of vier keer gezegd, alleen de PvdA niet, het zal.

De **VOORZITTER**: Ik begrijp uw emotie. Ik moet wel zeggen dat we nu hebben gerekend tot elf uur en ik zal u straks voorleggen hoe wij verder omgaan met deze situatie van de tijd. Maar ik vind het niet meer dan terecht om het u even te melden zonder dat ik daar direct van zeg dat daar allerlei consequenties aan zitten. Daar gaan we straks nog even over praten. Maar ik meld het u even.

De heer **VAN DROOGE**: Zonder emotie overigens.

De **VOORZITTER**: Het klonk wel een beetje zo. Dan gaan we nu naar D66 en ik geef de heer Manuel het woord.

De heer **MANUEL**: Ik ga proberen om het relatief kort te houden. Na alle voorgaande sprekers wil ik nog drie punten aankaarten. Het eerste punt is de totale kosten van het project Noord/Zuidlijn. Voorafgaand aan de besluitvorming in 2002 is eigenlijk door de gemeenteraad gezegd dat zij zo'n Noord/Zuidlijn wil. Daar is natuurlijk jarenlang over gedebatteerd en uiteindelijk was natuurlijk er consensus in de gemeenteraad met uitzondering van een paar partijen dat het project Noord/Zuidlijn goed zou zijn voor deze stad. De gemeenteraad heeft daaraan de voorwaarden verbonden dat de Noord/Zuidlijn ongeveer een miljard zou mogen kosten met een groot deel van de kosten voor het Rijk en een deel van de kosten voor de gemeente Amsterdam zelf. Dat wij een Noord/Zuidlijn willen en hoeveel deze mag kosten is eigenlijk de opdracht die het college heeft gekregen. Misschien ligt daar wel een deel van de problemen omdat het

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZ/
ROW/VV**

college vervolgens aan de slag is gegaan om dat te realiseren, om te zorgen dat die Noord/Zuidlijn aangelegd kon worden binnen de kosten die door de gemeenteraad aangegeven waren. Mijn vraag aan het college en die is dan aan wethouder Gerson of aan wethouder Asscher, is dat als je het project nu overziet met de huidige stand van zaken, de financiële stand van zaken waarbij we nu misschien op ongeveer 3 miljard euro uitkomen, moet je dan concluderen dat we door de gang van zaken zoals beschreven in het rapport van de enquêtecommissie geld hebben verloren? Was het goedkoper geweest als we het anders hadden gedaan? Of was het totale project goedkoper geweest als we op een andere manier met die besluitvorming waren omgegaan? Was het misschien duurder geworden omdat we het hadden uitgesteld wellicht? Het is een beetje speculatief maar u kunt daar wellicht iets over zeggen. Of zijn we eigenlijk nu na al die jaren van discussie over de Noord/Zuidlijn op een punt gekomen waarbij we weten wat de Noord/Zuidlijn reëel kost. Is dat bedrag van 3 miljard gewoon een reëel bedrag om de Noord/Zuidlijn in Amsterdam aan te leggen? Dat vind ik nu wel belangrijk. Er wordt veel gesproken over het fiasco van de Noord/Zuidlijn. Maar misschien moeten we achteraf concluderen dat die Noord/Zuidlijn altijd al veel meer gekost zou hebben ook als we dat besluit in 2002 genomen zouden hebben mits we daartoe de volledige informatie hadden gehad. Mits daartoe de contracten volledig waren gesloten en mits we daartoe voldoende risicoreservering hadden ingecalculleerd. Dus ik ben er toch wel benieuwd naar. Wat is naar het oordeel van het college nu het reële bedrag dat de Noord/Zuidlijn kost, we weten nu dat dat 3 miljard is maar is dat bedrag niet gewoon wat hij altijd zou hebben gekost. Mijn tweede vraag gaat over een punt dat alle andere partijen ook al hebben aangevoerd, de zorgplicht van de burgemeester. We hebben daarover nog een brief gehad van de minister. In principe zegt de burgemeester en ik denk ook wel dat dit terecht is, ik ben een benoemde burgemeester en die zorgplicht gaat over procedures. Daar kun je nog over discussiëren. Maar je moet mij niet vastpinnen op een zo technisch project als die Noord/Zuidlijn. Dat was anders geweest als u een gekozen burgemeester was geweest want dan was u de voorman van dit college geweest en had u wellicht wethouders aangesteld en was u wel aansprakelijk daarvoor geweest. Maar bij uw herbenoeming in 2007, 2008 heeft u altijd wel gezegd dat u een groot voorstander was van de gekozen burgemeester en ziet u mij maar als een gekozen burgemeester. Ik wil graag zo gezien worden. Ik wil graag zo optreden. Dus het is misschien een beetje te gemakkelijk om nu heel snel in het hok van de benoemde burgemeester terug te kruipen, ook omdat u zich op andere portefeuillegebieden wel een beetje als gekozen burgemeester gedraagt. Vindt u zelf niet dat dat wat te gemakkelijk is? Een vraag die daarbij hoort, is dat tijdens het werk van de enquêtecommissie er veel problemen zijn geweest met de informatievoorziening aan de enquêtecommissie. Dat lijkt mij een typisch procedureel punt. De enquêtecommissie is toch een belangrijk instrument van de gemeenteraad en dat zij zo'n moeite heeft met het krijgen van informatie. Bent u toen opgetreden. Heeft u toen uw zorgplicht vervuld en heeft u toen gezegd: wethouder Gerson het moet afgelopen zijn, zorg dat ze die informatie krijgt. Dat was een mooi moment om aan uw zorgplicht te kunnen voldoen. Heeft u dit ook gedaan? Mijn derde en laatste vraag gaat over de overdracht van het vorige naar het huidige bestuur. De 200 miljoen die wethouder Van der Horst al dan niet bekend zou hebben gemaakt aan wethouder Asscher, dat de Noord/Zuidlijn nog een enorme bulk geld voor zich uit schoof. Zoals u weet hebben wij na het go-besluit jaarlijks een nieuwe methode van doorrekenen gepresenteerd gekregen en werd er steeds gezegd dat het nog 90 miljoen extra kostte, nog 60 miljoen extra, maar kennelijk was er binnen het vorige college al bekend dat dat nog wel wat meer zou zijn en is dat ook wel overgedragen aan het huidige college. Dit huidige college is er pas vrij laat toe overgegaan, in de persoon van wethouder Herrema, om te zeggen dat hij het zat was en dat hij weg wilde van al het planoptimisme en dat hij alle financiële ellende in een keer op tafel wilde leggen. In de eerste jaren van wethouder Herrema is hij doorgeslagen in de lijn van wethouder Van der Horst door elk jaar te zeggen dat er wat bij moest. Er is een nieuwe doorrekening gedaan en er moet weer een bepaald bedrag bij.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie mevrouw Bergervoet.

Mevrouw **BERGERVOET**: Ik zat toen nog net niet in de gemeenteraad. U wel. Maar is het niet raar dat die wethouder die toch een actieve informatieplicht heeft dat blijkbaar het feit dat er toch weer een grote zak geld bij moest, niet aan de raad heeft gemeld? Terwijl hij zelf nog zittend wethouder is dat dan aan wethouder Asscher meegeeft en die moet daar dan nog iets mee doen. Zou u uw pijlen dan eigenlijk niet moeten richten op die vorige wethouder die dat al wist want die had u moeten informeren?

De heer **MANUEL**: Voor mijn gevoel richt ik helemaal geen pijlen. Al helemaal niet op wethouder Asscher. Ik zou niet durven. Het is een vraag. Het is een frustratie die veel mensen sinds 2002 hebben gehad omdat ons elk jaar opnieuw financiële tegenvallers werden gepresenteerd. Het verhaal gaat en dat haalt de enquêtecommissie eigenlijk ook naar voren, dat er dus kennelijk in dat vorige college – ik weet niet of het waar is - bekend was dat het om veel meer geld zou gaan en die kennis zou zijn overgedragen aan wethouder Asscher en dat het huidige college, toen in de persoon van wethouder Herrema in feite met dezelfde methodiek is doorgegaan. Elk jaar slecht nieuws rapporteren, elk jaar zeggen dat er toch wat bij moest. Wethouder Herrema is uiteindelijk zo moedig geweest om te zeggen dat het om veel meer ging en het op tafel legde en vervolgens is hij ook opgestapt.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie mevrouw Van Pinxteren.

Mevrouw **VAN PINXTEREN**: Ik heb toch nog een vraag omdat ik net meende te horen dat u zei dat wethouder Herrema pas na verloop van een paar jaar zou hebben gezegd dat dit anders moest. Ik herinner me nog levendig dat wethouder Herrema vanaf dag een heeft gezegd: we gaan in elk geval al het optimisme uit dit project wegknippen en we gaan zorgen dat we dit realistisch bekijken. Is dat niet de wezenlijke kwestie waarover u het moet hebben? Dat er bij dat knippen vervolgens nog een jaar, nog twee jaar en het derde jaar was teveel voor hem, enorme bedragen boven komen. Kunt u dat dan aan wethouder Herrema wijten? Ik denk dat we blij mogen zijn dat hij duidelijk heeft gemaakt dat het zo hard nodig was .

De heer **MANUEL**: Ook mevrouw Van Pinxteren denkt dat ik pijlen richt op iemand. Maar dat doe ik niet, het is geen kritiek. Het punt is natuurlijk of het al binnen dit college bekend was dat er nog zoveel lucht, c.q. financiële kosten in dit project zaten. Hij heeft dat achteraf verteld maar hij heeft het natuurlijk niet vanaf het begin gedaan. En om af te sluiten is de vraag aan het college is of het waar is wat de enquêtecommissie concludeert, of wethouder Asscher wist dat er nog veel financiële lucht in dat project zat en dat wethouder Herrema dat niet in een keer naar buiten heeft gebracht om wat voor reden dan ook. Kunt u daar wat meer licht op laten schijnen?

De heer **ASSCHER**: Ter verduidelijking, welke conclusie bedoelt u nu precies? Dat ik even het juiste nummer heb?

De heer **MANUEL**: U wilt het nummer van een conclusie van mij?

De heer **ASSCHER**: U refereert aan een conclusie die ik misschien gemist heb dus ik vraag welke conclusie het is.

De heer **MANUEL**: Het is niet zozeer een conclusie van de enquêtecommissie maar het is een suggestie die in het rapport naar voren komt. Ik word geholpen, bladzijde 109, waar gesuggereerd wordt dat er bij de overgang naar het huidige college toch al bekend was dat er een hele bulk geld vooruit geschoven werd die nog niet aan de raad was gerapporteerd.

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

De **VOORZITTER**: Wij hebben nu alle vragen aan het college gehad. Het lijkt mij goed om even te pauzeren zodat het college zich kan voorbereiden op de beantwoording. Het lijkt mij goed om te proberen om tien uur weer te starten.

Allereerst krijgt u nog een duidelijke voordracht voor de raad met verduidelijking hoe kan worden geamendeerd en hoe moties kunnen worden ingediend. Zodat daar geen misverstand over kan bestaan. Ik heb even een rondje gemaakt bij de verschillende partijen. Een deel van de partijen had geen tijd meer maar je kunt natuurlijk zover gaan als je wilt. Een groot deel van de partijen heeft aangegeven pas hun definitieve oordeel te willen geven tijdens de raadsvergadering volgende week. Daarom stel ik nu voor om geen tweede termijn te doen vanavond maar wel interrupties op de beantwoording door het college toe te staan. Gaat de commissie daarmee akkoord? Helaas zie ik dan geen mogelijkheid om de sprekers hun minuut te geven die ze anders zouden hebben bij een tweede termijn. Nu heeft het geen zin omdat u eerst het college wil horen en daarna heeft het geen zin omdat het eigenlijk afgelopen is. Misschien kunt u uw reactie nog schriftelijk doen toekomen aan de raadsleden. Ik heb begrepen dat wij de heer Gerson als eerste horen en dan gaan we zo het rijtje af, daarna de burgemeester en daarna de heer Asscher. Het woord is aan de heer Gerson.

De heer **GERSON**: Voorzitter, leden van de raadscommissie mede naar aanleiding van een aantal door u gemaakte opmerkingen wil ik beginnen om in algemene zin namens het college iets te zeggen. De leden van de enquêtecommissie verdienen grote waardering voor al het werk van de afgelopen maanden. Het grondige onderzoek en het gedegen rapport dat zij tot stand hebben gebracht. Het college wil ook nadrukkelijk de ondersteuning door leden van de griffie en het ingehuurde onderzoeksbureau noemen. De systematische wijze waarop de enquêtecommissie de tekortkomingen bij de opzet en uitvoering analyseert en op een rij zet zijn voor het college hard en confronterend voor het stadsbestuur genoemd. Het rapport laat zien dat er bij de voorbereiding en de aanleg van de Noord/Zuidlijn veel fout is gegaan. Het is confronterend dat er zoveel is misgegaan. Het is hard omdat de gevolgen voor de stad en haar bewoners zo groot zijn. Laat er geen twijfel over bestaan dat het college zich dat zeer aantrekt als bestuurders maar evenzeer als Amsterdammers. En als iemand die al 35 jaar voor de gemeente Amsterdam werkt raakt mij dit ook persoonlijk in het hart en dat geldt ook voor de rest van het college. Zoals het rapport beschrijft heeft het project vanaf de start meerdere malen te kampen gehad met tegenvallers. Meerdere malen heeft het college kostenoverschrijdingen en vertragingen moeten melden aan uw raad. Deze tegenvallers, de verzakkingen van de panden aan de Vijzelgracht en de nasleep daarvan hebben een grote impact gehad op de bewoners, het gemeentebestuur en de Amsterdammers. Voor wethouder Herrema is dit reden geweest, alles afwegende, af te treden. Het college heeft ook na het verschijnen van het rapport van de enquêtecommissie de verantwoordelijkheid van dit dossier nadrukkelijk gewogen. Het college was en is verantwoordelijk voor het gehele verloop van het project Noord/Zuidlijn. Het college voelt en neemt de verantwoordelijkheid om het project op een goede wijze verder te brengen. Natuurlijk beoordelen we allemaal de aanbevelingen en de conclusies van de enquêtecommissie met de kennis en met de wetenschap van dit moment. Achteraf kijkend zou het ons een lief ding waard zijn geweest als we in 2002 hadden geweten wat we nu weten. Het voorstel van het college is destijds aangenomen na uitvoerig debat met uw raad op basis van de informatie die toen voorhanden was. Dat maakt het des te moeilijker om nu een oordeel te hebben over een van de belangrijkste conclusies van het rapport, of we dit besluit van 2002 wel aan de raad hadden mogen voorleggen. Het oordeel over die conclusie en alle andere conclusies is uiteindelijk aan uw raad. Wel wil het college benadrukken dat het uitvoerig heeft stilgestaan bij deze vraag maar dat het worstelt met het antwoord omdat het niet zo gemakkelijk te geven is omdat het oordeel van toen met de kennis van toen afgewogen moet worden tegen het oordeel van nu met de kennis van nu. Aan de ene kant heeft het

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

college in volle overtuiging van nut en noodzaak toen een besluit voorgelegd aan de raad op basis van alle kennis en informatie die op dat moment voorhanden waren. Aan de andere kant zou het college toen, zeker wanneer het kijkt naar de gevolgen ervan, hetzelfde besluit niet nog eens op een dergelijke manier nemen. Met de kennis van nu kunnen we vaststellen dat er voldoende informatie was maar dat de duiding ervan beter had gemoeten. Kortom, met de kennis van nu had het college dit besluit niet op deze manier moeten voorleggen. Dit college is zich ervan bewust dat de Noord/Zuidlijn een complex dossier is waar risico's aan verbonden waren en zijn, serieuze risico's. Daarom heeft het vanaf de eerste dag een koers ingezet om het project beheersbaar te krijgen en te houden. Van optimisme naar realisme. Het is nu 2010 en de Noord/Zuidlijn is ondanks alle tegenslagen ongeveer op de helft en het boren gaat over enkele maanden beginnen. Het college staat achter het besluit om door te gaan met de aanleg van de Noord/Zuidlijn. Het college heeft en neemt de verantwoordelijkheid om op een goede manier met het project verder te gaan. Er zijn veel extra maatregelen genomen om dit op een verantwoorde manier te doen. Toch zijn risico's op voorhand nooit helemaal uit te sluiten. Het college heeft zich in zijn schriftelijke beantwoording op de aanbevelingen gericht en de wijze waarop Amsterdam in de toekomst grote unieke projecten zoals de Noord/Zuidlijn moet voorbereiden en uitvoeren. Dit wil kan en moet Amsterdam in de toekomst beter doen. Grote, unieke projecten horen immers bij een stad als Amsterdam. De wijze waarop en de voorwaarden waaronder en voor welke projecten dat geldt, die discussie wil het college graag met uw raad voeren. Dan wil ik nu overgaan tot de beantwoording van de specifiek gestelde vragen.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie de heer Van Drooge.

De heer **VAN DROOGE**: De wethouder houdt een betoog. Hij zegt dat het project geplaagd is door problemen en mislukkingen en dat u dat in het vervolg beter wilt gaan doen. Dat begrijp ik. Maar problemen en mislukkingen zult u altijd tegenkomen. Mijn vraag is wat u dan beter wilt doen? Ik heb u nog niet horen zeggen dat er fouten zijn gemaakt. Fouten kun je verbeteren. Problemen kom je altijd tegen. Wat gaat u beter doen?

De heer **GERSON**: Daar kom ik bij de beantwoording van de specifieke vragen op terug. Dan kan ik dat heel specifiek beantwoorden. Dus als u mij die vragen langs laat lopen.

De heer **VAN DROOGE**: Maar u heeft nu een betoog opgebouwd dat voor mij een belangrijk element mist. Daar kunt u bij de vragen op terugkomen maar ik vind dat de inleiding die u nu heeft gehouden, waarin u zegt dat er mislukkingen en problemen zijn geweest maar het zal niet anders worden. De hamvraag is steeds weer dezelfde, namelijk dat er fouten zijn gemaakt, akkoord. Er zijn verkeerde dingen gedaan, dat staat ook steeds in het rapport. Waarom beoordeelt u zichzelf niet daarop? Waarom geeft u daar geen antwoord op? Waarom loopt u daar omheen?

De heer **GERSON**: Ik herhaal nog even een heel belangrijke zin uit mijn inleiding: kortom, met de kennis van nu had het college het besluit niet op deze manier moeten voorleggen. Daarmee geeft het college antwoord op de door vele raadsleden gestelde vraag en ook op uw vraag.

De heer **VAN DROOGE**: Daarover verschillen we dan knap van mening. U gaat ervan uit dat het een post ante-redenering is en ik ga ervan uit dat dat het niet is. U zegt alleen maar: nu hadden we het anders moeten doen maar toen hadden we het goed gedaan. Daarover verschillen we dan van mening.

De heer **GERSON**: Voorzitter, als u het goed vindt zou ik nu de beantwoording verder willen doen.

De **VOORZITTER**: Gaat u gang.

De heer **GERSON**: Het lijkt me het meest inzichtelijk om de sprekers langs te lopen. Dan komen vanzelf bepaalde thema's terug. Om te beginnen wil ik zeggen dat ik blij ben met de reacties omdat dat aantoont dat de schriftelijke reactie van het college met het specifieke commentaar op de aanbevelingen u ook de mogelijkheid heeft gegeven op daarop te reageren zodat we inderdaad met elkaar lessen voor de toekomst kunnen leren. De eerste vraag betrof een oordeel of een mening van het college over de bouwfraude. Dat is een heel ander traject en wij zien geen relatie met de problemen die bij de Noord/Zuidlijn zijn opgedoken. Bij de rol van de aannemers kom je op het verschijnsel dat er altijd op bepaalde tijden een gespannen bouwmarkt is waar je op een bepaalde manier mee om moet gaan. Ik kan u zeggen dat wij nog in gesprek zijn met een aantal aannemers, evenzo met een aantal adviseurs. Dus die aspecten waar mevrouw Van der Garde op gewezen heeft, hebben zeker onze aandacht. Maar zoals u zult begrijpen, leent de aard van de gesprekken zich niet om daar op dit moment meer van te zeggen in de openbaarheid maar het is zeker een punt dat dit college oppakt.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie mevrouw Van der Garde.

Mevrouw **VAN DER GARDE**: De vraag was ook of u in het verleden voorbeelden kent dat er bepaalde afspraken zijn geweest waarvan het handig was geweest als de enquêtecommissie nog mensen voor het rapport had gesproken en informatie die de enquêtecommissie niet heeft en die het college wellicht wel heeft.

De heer **GERSON**: Ik weet niet precies welke informatie de enquêtecommissie allemaal heeft. De enquêtecommissie heeft gesteld, zoals ik mij herinner uit het gesprek vorige week, dat er wel gesprekken gevoerd zijn en dat het haar heeft gesteund in de robuustheid van haar conclusies. Het college heeft daar geen aanvullende informatie over. Er zijn voorbeelden geweest van rechtzaken waarbij bepaalde aannemers vanwege samenspanning veroordeeld zijn maar dat is niet direct in relatie tot dit project. Dat blijft altijd lastig. Over het go-besluit heb ik net al het nodige gezegd. Dan heeft u de aanbevelingen langsgelopen. Ik zal alleen ingaan op de aanbevelingen waarbij u de opvattingen van het college niet begrijpt of het er niet mee eens bent. Meerdere mensen hebben iets gezegd over het hanteren van de OEI-systematiek. Wat het college heeft willen zeggen is dat dat een heel goede methodiek is. Bij ingewikkelde grote projecten moet je die zeker gebruiken. Een van u heeft gezegd dat je dat ook terzijde kunt leggen maar zo staat het er niet want in die zinsnede staat dat als de uitslag van de OEI er is dan is dat op zich geen eigenstandige beslissing maar wordt dat meegenomen bij de uiteindelijke besluitvorming. Zo gebeurt dat op rijksniveau en zo gebeurt dat op ons niveau. Dat is wat in de brief staat over toepassen van de OEI. Ik moet even de brief erbij pakken als ik de aanbevelingen langsloop. Mevrouw Van der Garde vindt de reactie van het college verwarrend. Ons voorstel wat u binnenkort zal bereiken en waar we de hoofdlijnen van geschetst hebben, is om een dienst in te stellen die een eigenstandige directeur heeft. Dat kun je een projectdirectie noemen, want hij rapporteert dus niet meer aan een andere directeur, in dit geval de directeur DIVV. Hij rapporteert rechtstreeks aan de wethouder en valt rechtstreeks onder de gemeentesecretaris zoals alle andere directieuren. Dat is een deel van het verhaal. Het andere deel komt bij aanbeveling 16 terug maar ik bespeur dat de meerderheid van de raad het daar met het college eens is dat we niet toe moeten naar een constructie dat een directeur of dat nu een dienstdirecteur of een projectdirecteur is rechtstreeks aan uw raad gaat rapporteren. Ik hoop dat ik daarmee die verwarring heb opgeheven. Aanbeveling 7 vond u iets te voorzichtig van het college. Het enige dat wij hebben willen zeggen is dat heel strikt genomen er bij een groot nieuw project altijd onderdelen zijn die je nog niet helemaal in de vingers hebt. Ik neem aan dat de enquêtecommissie de aanbeveling niet zo letterlijk

heeft bedoeld. Als je hem heel letterlijk neemt dan zou je dus nooit aan een project kunnen beginnen waar nieuwe elementen in zitten omdat je per definitie die deskundigheid niet voor 100% in huis hebt. Dat doet niets af aan de kern van de aanbeveling van de enquêtemissie die zegt, bezint eer gij begint en zorg dat je op orde bent. U zult begrijpen dat ik de discussie over de zorgplicht aan mijn rechterbuurman laat. Dan de vervoerswaarden. Daar is door veel sprekers iets over gezegd. Ik ben blij dat dit nu aan de orde komt want hoewel het feitelijk juist in het rapport van de commissie staat, heeft het in de ogen van het college geleid tot misverstanden. Wat zegt de enquêtemissie? Er zijn voorspellingen geweest hoe het vervoer zal stijgen en als we kijken wat de vervoersaantallen nu zijn dan zijn die veel lager. De voorspelling is niet uitgekomen. Die constatering is juist. Dat wil niet zeggen dat de door sommigen aangehangen constatering dat daarom de prognoses voor de Noord/Zuidlijn onjuist zijn uit dat eerste feit getrokken kan worden. Al was het maar om het simpele feit dat je de prognoses van de Noord/Zuidlijn pas kan valideren als hij rijdt. Dus daar is geen sprake van. Sterker nog, als je naar de cijfers kijkt, wat er is gebeurd de afgelopen jaren en de leden van de commissie Verkeer en Vervoer weten dat. Het openbaar vervoer in Amsterdam bestaat grofweg uit bus, tram en metro en als we de cijfers van 1994, 1997 en 2005 met elkaar vergelijken, het gaat om de trend, niet om precies een getal te bewijzen, dan is het zo dat het aandeel van bus en tram afneemt en dat het enige vervoermiddel wat een aanzienlijke groei laat zien de metro is. Dat heeft twee heel simpele redenen. Het is helaas zo dat ondanks een goed begin bijvoorbeeld de gemiddelde snelheid van tram en bus afneemt. Daaraan gekoppeld zie je ook gebeuren dat op kortere afstanden en daar zijn we op zich zeer blij mee, het aandeel van de fiets zeer sterk gestegen is. Dus in de stad bij afstanden tot 8 à 9 km is de fiets het favoriete vervoermiddel omdat hij gewoon sneller is dan tram en bus en op grotere afstanden biedt de metro een heel goede vervanging. Een tweede punt dat ik wil noemen om aan te tonen dat wat betreft de prognose over de Noord/Zuidlijn nog steeds recht overeind staat, wat ook eerder in antwoord op vragen van de heer Bakker is geschreven in april, is duidelijk als we een recent fenomeen bij de kop pakken, namelijk de Ringlijn. Die is in 1997 gestart. Daar waren ook prognoses van en wat zie je? Bij de Ringlijn overtreffen de werkelijke cijfers de prognoses. En u kent ook het verhaal dat de Ringlijn inmiddels met capaciteittekorten te maken heeft.

De heer **BAKKER**: De voorspelling was toch ook dat als de metrolijn niet aangelegd zou worden in 2005 of 2009 de hele binnenstad onbereikbaar zou zijn. Dat klopt toch niet? De binnenstad is prima bereikbaar.

De heer **GERSON**: Wat er feitelijk gebeurt, is dat mensen niet meer van een vervoermiddel gebruik maken wat hun uitkomt. Dus zij switchen van tram naar fiets, dus in die zin vindt die beweging plaats. Ik wilde hier alleen in grote lijnen het misverstand uit de wereld helpen. Laat ik hier meteen de kwestie van het materieel en de regionale verbinding aan toevoegen waarover ook een aantal vragen is gesteld door onder andere mevrouw Bergervoet. Zoals bekend na zeer uitvoerige studie en ook in meermalen overleg met de betrokken raadscommissie is er besloten om nieuw metromaterieel te bestellen. In eerste instantie ter vervanging van de metro Oostlijn en later voor de Noord/Zuidlijn en op iets langere termijn voor de Amstelveenlijn en de Ringlijn. Eindelijk zullen wij in Amsterdam krijgen wat we echt nodig hebben als metropool; één stelsel met één materieel. En daarmee vermijden we het probleem dat we nu hebben met de Amstelveenlijn die door zijn onbetrouwbaarheid straks niet meer de tunnel in kan. Dat is de reden dat de Amstelveenlijn duur wordt. Niet omdat dat materiaal 2.65 m of 3 m breed is maar omdat dat echt op metrokwaliteit gebracht moet worden met kruisingsvrije overgangen en u heeft al eerder het plan van aanpak voor de Amstelveenlijn gekregen.

De **VOORZITTER**: De heer Bakker.

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

De heer **BAKKER**: Dat klopt toch niet wat de wethouder zegt. Het wordt juist door dat brede en zware materiaal noodzakelijk om kruisingvrije doorgangen aan te leggen. Dat mag niet van de wet. Dan moet u iets doen en daardoor wordt het duurder.

De heer **BAKKER**: De redentatie is andersom. Wil je regelmaat krijgen, wil je kunnen aansluiten bij het metrosysteem en op de controle- en beveiligingssystematiek die er gelden dan moet je in één systeem zitten en dan moet je kruisingsvrij zijn. Je ziet nu het verschil tussen de metro's die uit Gein, Gaasperdam komen en uit Amstelveen, die zijn gewoon onbetrouwbaar. Dat is de reden. En of die metro's dan 2.65 m, 3 m of 2.80 m zijn speelt in die vergelijking geen enkele rol. Nogmaals, u heeft het plan van aanpak van de Amstelveenlijn gehad, dat kunt u daar allemaal nog nalezen. Dan heeft mevrouw Bergervoet nog gevraagd of verwezen naar de reactie van het RIGO. Dat is toch wel een belangrijk punt. De medewerkers hebben contact opgenomen met het RIGO om te vragen waar die cijfers en beweringen vandaan komen en wat eigenlijk ook al uit de tekst van het bericht bleek is dat die verder op niets gebaseerd zijn behalve op een soort gevoel dat projecten duurder worden. Dan wijs ik erop dat wij, wat ik ook in mijn inleiding zei, met de Noord/Zuidlijn nu halverwege zijn. Dus voor zover projecten duurder worden, neemt dat risico gelukkig af. Maar het RIGO heeft daar dus geen enkele onderbouwing voor. Ze hebben nog twee andere opmerkingen gemaakt en ik hecht eraan nu deze gelegenheid te gebruiken om dat recht te zetten. Er is gezegd dat afbouw en techniek een extra budget zou zijn dat er nog bij hoort. Zoals de kenners hier weten, zit dat gewoon in het budget. Het antwoord op een andere vraag van de heer Manuel over het totaalbudget. 3,1 miljard is op dit moment naar beste kennis en stand van zaken een reële schatting van de totale kosten. Dan de discussie over de risico's van het boren. Daarover zijn vragen gesteld door mevrouw Bergervoet

De **VOORZITTER**: Bij interruptie de heer Flos. De heer Manuel.

De heer **MANUEL**: Mijn vraag was iets anders. Het ging er namelijk om of die 3,1 miljard wat het nu waarschijnlijk gaat kosten

De heer **GERSON**: Daar kom ik straks aan toe. Dat is een andere vraag. De risico's van het boren. Er zijn twee dingen die wij goed uit elkaar moeten houden. De heer Flos heeft ze allebei genoemd en ik begrijp de verwarring want ongeveer op dezelfde dag hebben wij u twee notities gestuurd waar allebei het woord boren in stond en dat kan tot verwarring leiden. En hebben in zekere zin ook met elkaar te maken. Het ene onderwerp is van twee kanten boren. De discussie daarover is begonnen met het rapport-Veerman dat voorstelde om te bekijken of je de schade van de lange achterstand kunt inlopen door een andere wijze van boren te kiezen. In een eerste reactie op dat voorstel heeft het college gezegd en wat mij betreft is dit een voorbeeld van de nieuwe werkwijze, dat het een verstandige suggestie lijkt. Er was natuurlijk in de voorbereiding ook overleg geweest met het projectbureau of dat überhaupt zinvol was. In de voordracht van juli heeft het college gezegd dat het ons een verstandige suggestie leek. Dat gaan we uitwerken. Daar heeft u als raad kennis van genomen en niet en masse geroepen dat we dat zeker nooit moesten doen. Vervolgens is dat uitvoerig bestudeerd en is het projectbureau met een rapportage gekomen die dat idee omarmde maar daar wel een belangrijke kanttekening bij plaatste. Dat het tweezijdig boren iets anders zou gebeuren dan de commissie-Veerman had voorgesteld. Details hoef ik hier nu niet te noemen. Dat rapport is in de commissie Verkeer en Vervoer besproken. Daarbij was het standpunt van het college dat wij in principe voor die aanpak hadden besloten maar dat dat op een aantal punten moest worden uitgedetailleerd. Die detaillering heeft plaatsgevonden. In december heeft het college daar het definitieve besluit over genomen en dat definitieve besluit is u ter kennisgeving en bespreking toegestuurd. Dat is dus voortbordurend op de technische en inhoudelijke discussie hoe je dat boren anders kunt doen. Dat heeft op zich niets met de risico's van het boren te maken. Daarnaast hebben we het onderwerp van de risico's van

het boren. Daar is denk ik vorige week in deze zaal voldoende over gezegd. Ik heb u daarvoor de geactualiseerde overzichten gestuurd die we ook eerder in de commissie hebben besproken. Het college heeft al eerder gezegd dat we dat een heel goede suggestie van de enquêtecommissie vinden, om nog een keer in den brede, wat het college betreft met de hele raad maar hoe we dat organiseren is denk ik ook aan u, diezelfde discussie nog een keer te doen, uitdrukkelijk zoals in de brief van het college staat, zoals wij de enquêtecommissie begrijpen niet om het besluit over boren wel of niet nog eens ter discussie te stellen. In tegendeel maar om duidelijk te maken wat het proces boren inhoudt. Dat als er wat gebeurt, wij van tevoren weten wat we dan gaan doen. Het gaat dus niet alleen over de risico's van het boren. Het gaat over de beheersmaatregelen. Het gaat over de voorzorgsmaatregelen. Al die zaken die al lang en breed in buurtoverleggen zijn besproken nog een keer met elkaar te delen zodat als we straks in maart beginnen iedereen precies weet welk regime er geldt.

De **VOORZITTER**: Interruptie de heer Bakker.

De heer **BAKKER**: Naar welk besluit moet dat debat dan toe leiden? Of moet het helemaal nergens toe leiden? We hebben het er nog een keer over gehad. Is dat de bedoeling?

De heer **GERSON**: De enquêtecommissie stelt ook niet voor om een nieuw besluit te nemen. De enquêtecommissie zegt, het is verstandig om de kennis die er is nog een keer met elkaar te delen. Ik herinner u eraan dat dat in de vergadering die u hier vorige week had met de enquêtecommissie een paar keer heen en weer is gegaan en in mijn beleving is dat door de enquêtecommissie heel duidelijk zo verwoord.

De heer **BAKKER**: Ik dacht dat er iets stond over de maatschappelijke aanvaardbaarheid van de risico's. Dat de enquêtecommissie het op die manier had geformuleerd. Maar het mag dus niet leiden tot een niet aanvaardbare maatschappelijke risico's. Begrijp ik dat goed?

De heer **GERSON**: Een lid van de enquêtecommissie heeft ook gezegd dat het een licht filosofische discussie is.

De heer **BAKKER**: Dat was vooral verwarrend.

De heer **BAKKER**: Ik vond het heel helder. Ik denk dat die discussie breder moet worden gehouden dan alleen in de commissie Verkeer en Vervoer maar dat is een organisatiekwesitie die u met elkaar het beste kunt oplossen.

De **VOORZITTER**: Interruptie de heer Flos.

De heer **FLOS**: Ik denk dat we daarbij in ieder geval niet zozeer moeten praten over het boren ja of nee. Volgens mij hebben we dat wel vastgesteld waar ik overigens nog wel een specifieke vraag over had, over dat grondonderzoek, maar daar zult u zo op komen. Er zou mij veel aan gelegen liggen als het college met een voorzet kwam over hoe het wil omgaan met wanneer je stopt en weer verder gaat met boren en wanneer je niet stopt, zoals we bij diverse incidenten bij de Vijzelgracht hebben gehad toen alles een jaar heeft stilgelegen. Het zou goed zijn en dat wil de enquêtecommissie volgens mij ook dat we daar als raad over praten voordat de boor daadwerkelijk van start gaat. Om dat op een goede manier te doen zou ik het prettig vinden om daarbij een doordacht verhaal van het college te krijgen waarbij ik ook begrijp dat je niet kunt zeggen dat bij een scheur wel en bij twee scheuren niet. Het zou wel prettig zijn als het college zou komen met een wijze hoe hier mee om te gaan als we discussie hebben.

De heer **GERSON**: In mijn beleving staat dat in de notitie die ik u net heb toegestuurd en die u wellicht nog niet ten volle heeft kunnen lezen. Mocht daar iets aan ontbreken dan bekijken we samen hoe we de discussie het beste kunnen voorbereiden en voeren en dan nemen we ook uw vragen mee over de ondergrond en de drie technische rapportages. Er kan een presentatie van de projectdirecteur komen als u op onderdelen verder wilt bevragen gaan we dat allemaal organiseren zoals we dat in het verleden ook hebben gedaan. Nogmaals, het college heeft niets te verbergen. In tegendeel, de kennis die we hebben delen we graag met u zodat we precies weten wat er aan de hand is. Dan kom ik bij een punt dat door de heer Flos en anderen genoemd is en laat ik ze dan allebei tegelijk nemen. Dat gaat over de relatie tussen dit college, deze wethouder en de enquêtecommissie. Dat spitst zich toe op twee elementen: de informatievoorziening. Daar heeft het college over geschreven dat wij dat beeld dat de commissie daarvan schetste, erkennen. Er was sprake van hoge verwachtingen waaraan het college niet geheel aan heeft kunnen voldoen. Dat betreuren wij met de commissie. Alles was erop gericht om de commissie zo goed mogelijk terzijde te staan. We hebben ook de opmerkingen over de archivering ter harte genomen. Inmiddels wordt er bij het projectbureau een zeer aanzienlijke inhaalslag gemaakt. Een onderdeel daarvan, maar dat is niet ter excusering, want het college geeft die feiten gewoon volmondig toe, is dat we ook met het verleden te maken hadden waarbij u weet dat er een heel separate adviesgroep en het projectbureau was. Net als de enquêtecommissie geconstateerd heeft dat de relatie met het adviesbureau omdat dat externen zijn, wat ingewikkeld was, hadden wij dat op onderdelen ook met het bij elkaar halen van de documenten. Een schatting wil ik niet maken want een deel van de documenten is niet op papier maar is op CD-ROM aangeleverd maar het ging echt om tienduizenden documenten. Maar nogmaals, het college erkent dat dat beter had gemoeten en wij doen er alles aan om dat te verbeteren en de archiefdienst heeft daar een wettelijke taak. En het gebeurt ook om daar op toe te zien.

De **VOORZITTER**: Interruptie de heer Bakker.

De heer **BAKKER**: Het is duidelijk dat het moeizaam ging. Maar de heer Veerman heeft verklaard dat hij ruimhartig is voorzien van informatie. Hoe verklaart u dat verschil?

De heer **GERSON**: In onze beleving zijn we met beide ruimhartig omgegaan. Het enige is dat wij niet geheel aan de verwachtingen van de commissie konden voldoen. Er is geen sprake van een verschil. Het enige is dat het projectbureau op een bepaald moment drie heren moest dienen: de enquêtecommissie, de commissie-Veerman en de nieuwe wethouder. Maar dan ga ik verklaringen geven voor iets waarvan het college al heeft toegegeven dat het beter had gekund. Het had beter gemoeten en we gaan eraan werken. Daar doe ik niets aan af.

De heer **BAKKER**: Zou het misschien zo kunnen zijn dat de enquêtecommissie wat kritischer was dan de heer Veerman?

De heer **BAKKER**: Nee. Het gaat gewoon om informatieverschaffing. Het heeft er echt niets mee te maken. De kwestie van het horen van de getuigen. De briefwisseling zit in het rapport en spreekt voor zich. Daar heb ik weinig aan toe te voegen. Het enige wat ik ervan wil zeggen en dat het college ook in zijn brief heeft verklaard is dat het absoluut de intentie van het college was om de enquêtecommissie hier te helpen. Dat was ook de teneur van de afspraken. Laten we nu zorgen dat de mensen die gehoord worden zich goed kunnen voorbereiden. Bij het projectbureau was een kamer ingericht voor de enquêtecommissie maar ook voor de anderen waar al het materiaal aanwezig was en de enige bedoeling van die regeling was om mensen dat daar tijdig te kunnen laten waarnemen, een werkwijze die ook bij de parlementaire enquête bouwfraude is gehanteerd en daar kwam de kennis van wethouder Vos zich goed van pas. De

enquêtecommissie had daar andere verwachtingen over. Het college respecteert dat en betreurt het dat we het verschil in verwachtingen niet beter hebben kunnen uitpraten. Maar net als met de informatievoorziening constateer ik dat uiteindelijk de informatievoorziening de enquêtecommissie in staat heeft gesteld haar oordeel te vellen en ook de verhoren verlopen zijn zoals de enquêtecommissie zich dat gewent heeft. De heer Flos heeft nog een gerichte vraag gesteld over het projectcommissariaat. Bij de instelling daarvan hebben wij de discussie ook gehad. Ik herken hem. Wij hebben daar allebei onze denkbeelden over. Ik zou alleen nog aan de gedachtewisseling willen toevoegen dat het projectcommissariaat inmiddels volop in functie is en dat ik zowel van de voorzitter van het projectcommissariaat als van de twee betrokken directeurs heb gekregen dat het uitstekend werkt waarbij zelfs de directeurs toegeven dat hun oorspronkelijke aarzelingen geheel zijn weggenomen. Dus ik zou u willen verzoeken om uw toenmalige standpunt van we zijn het er niet mee eens maar we gunnen de wethouder het op zijn manier te doen, toch weer tot de uwe te maken. Maar ik laat het oordeel natuurlijk geheel aan u. Er is een vraag gesteld over de rol van het bestuurlijk team. In de passage in de brief wordt gewoon de bestaande regeling sterke projecten, sterke diensten beschreven. Dat is niet iets nieuws. Het bestuurlijk team functioneert sinds die regeling bij ieder bekend is. U heeft ook nog gevraagd hoe het met aanbeveling 21, de verzekering zit. Op dit moment heb ik eigenlijk weinig toe te voegen aan wat het college daarover gemeld heeft. Er is een onderzoek gaande. Dat is bijna afgerond waarbij de bekende verzekeringsadviseur Aon verkend heeft of dat nu zin heeft, de bekende discussie die ook met uw commissie in het verleden meermaals is gevoerd. Je kunt wel alles willen verzekeren maar dan komt op een bepaald moment toch de afweging tussen de premie die je moet betalen en het risico dat je verzekert. Daarnaast bleek uit het verleden dat het op een bepaald moment na 9/11 niet te verzekeren was. Aon heeft bekeken wat realistisch is en VGA zal op heel korte termijn kijken en met het advies van Aon een aantal verzekeraars benaderen om te kijken of voor deze opzet de offertes zijn en dan kunnen wij aan u terugrapporteren over welke verzekering en risico's het gaat en wat de afweging is wat wij aan indicatie voor te betalen premie hebben in relatie tot de risico's die we nog lopen. Dan moeten we met elkaar de afweging maken of dat verstandig is. De OEI-vraag heb ik al beantwoord; dat het er volgens mij net iets anders staat. uw vraag of de directeur DIVV uit de constructie valt klopt. Dat is zo als dat een zelfstandige dienst is geworden. Hoe u de voordracht in de raad gaat bespreken is aan u en er is al iets over gezegd. Het rapport-Veerman. Wat is er veranderd? Omdat ik anders zo uitgebreid word, verwijs ik naar de eerste brief van het college waarin heel gedetailleerd een groot aantal punten staat beschreven wat er allemaal in die zes maanden sinds de raad het besluit nam om in te stemmen met het advies van het college over het rapport-Veerman, dus in wezen in te stemmen met het rapport-Veerman, is gebeurd. Dit en een zeer groot aantal aanbevelingen zijn al opgevolgd. In het kort: het projectcommissariaat functioneert reeds geruime tijd. De dienst is veel verder op orde. Het projectbureau is bezig zich om te schakelen tot een zelfstandige dienst met de directeur zoals we hem willen hebben. De gedragen verantwoordelijkheid, ook voor de indienststelling is veranderd. En zo zijn er tal van dingen. Dus inderdaad, de constructie is wezenlijk anders dan een jaar geleden. Als je iets langer terugkijkt, Sorgdrager, Veerman, enquêtecommissie dan zie ik daar een heel duidelijke lijn in van een constante versterking van de organisatie en het opvallende en het bemoedigende vond ik dat de concrete aanbevelingen van de enquêtecommissie over de Noord/Zuidlijn- organisatie bijna letterlijk een-op-een sporen met de aanbevelingen van de heer Veerman waarvan ik net heb betoogd dat die ook allemaal al zijn uitgevoerd. Daarom ziet u ook in onze reactie op de enquêtecommissie verder geen discussie met die aanbevelingen want die zijn gewoon al ingevoerd. Over de vervoerswaarden heb ik al gesproken. Over de 500 miljoen wil ik twee dingen zeggen. Uw raad heeft per motie het college opgedragen om met hogere overheden te gaan overleggen om aanvullende dekking te zoeken. Ik heb daarover al eerder in de commissie meegedeeld dat dat een operatie is die zich vanzelfsprekend in de nodige stilte moet afspelen en waar je ook de tijd voor moet nemen. U kent vanuit de kranten de eerste reactie van het Rijk daarover.

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverlag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

Dus dat vereist een zeer zorgvuldige benadering. Maar ik kan u verzekeren dat die bij alle overheden die hier relevant zijn, dat is dus ook de stadsregio en de provincie, gaande is. Dat is een reden dat we daar op dit moment niets over melden. Een andere reden is dat wij u hebben uitgelegd dat wij de risicoraming zoals die bij het projectbureau bestaat een-op-een willen laten aansluiten bij de benadering zoals die door de commissie-Veerman is gepleegd. De leden van de commissie Verkeer hebben onlangs een eerste indicatie gekregen hoe dat in zijn werk gaat. De definitieve rapportage vindt zoals afgesproken plaats in Q4. Dat is ook het moment om daar een besluit over te nemen. De heer Van Drooge grijpt terug op een aantal conclusies of uitlatingen die in de eerste pagina's van het rapport staan. Die discussie hadden we net al een beetje en zit in mijn inleiding. Het oordeel van het college met de kennis van nu over met name het besluit zoals dat in 2002 is voorgelegd door het college aan de raad, en dat geldt natuurlijk ook voor omstandigheden die daaraan hebben bijgedragen. U noemt nog een aantal dingen waarvan u – in mijn vertaling – vraagt of dat nu beter gaat. Ik heb het al eerder gezegd dat dit college is gestart met de slogan 'van optimisme naar realisme' en dat betekent dat dit college zijn informatieplicht zeer actief en zeer serieus neemt. Het betekent ook dat risico's inzichtelijk gemaakt worden, helder naar u geduid worden, en wij in die zin wel heel degelijk geleerd hebben van het verleden. Zeker in het Noord/Zuidlijndossier maar ook zoals al vermeld is in andere dossiers; de aanpak van de Zuidas maar ook maar ook de recente aanpak om nog een extern advies te vragen over de wijze waarop het college de Zeesluisoperatie met het Rijk moet uitvoeren tonen wel aan dat het wel degelijk een lerende operatie is.

De **VOORZITTER**: De heer Van Drooge bij interruptie.

De heer **VAN DROOGE**: Daar komt het steeds weer op terug, als wij nu kijken met de kennis van nu, achteruit kijken, dan kunnen we natuurlijk zeggen dat het niet goed is gegaan en dat gaan we anders doen. Dan gaan we het nu allemaal beter doen en dan zijn we drie jaar verder en dan zeggen we: als we nu weer even terugkijken over drie jaar en we kijken naar die kant dan kunnen we weer zeggen: terugredenerend kunnen we zeggen dat we het toen ook weer niet goed deden. Over de parlementaire enquête zegt u zojuist dat u daarbij de kennis van mevrouw Vos heeft gebruikt, op dit moment. Maar mijn vraag was: toen u daar een paar jaar geleden mee bezig was en mevrouw Vos ook in het college zat, en u dat toen ook wist. Waarom heeft u dat toen niet gedaan. Het gaat mij er om dat het elke keer zo gaat. Iedereen weet dat je achteraf kunt zeggen dat als je bepaalde dingen toen had geweten, dan. Maar daar gaat het mij niet om. Ik wijs op een aantal gevallen waarbij u beduidend niet op dat moment heeft gezegd waar het om gaat. Daar gaat het mij om. Dat heeft niets te maken met dat we het nu weten.

De heer **GERSON**: Het college blijft bij zijn mening dat die twee dingen niet van elkaar te scheiden zijn. Je hebt de situatie van toen met de kennis van toen. Je hebt de situatie van nu met de kennis van nu en als je die twee met elkaar in verbinding brengt dan kun je niet zeggen dat je nu de situatie van toen beoordeelt zonder dat je de kennis van nu daarbij gebruikt. Wij blijven hierover van mening verschillen. Ik ben de heer Van Drooge ook nog een antwoord schuldig over de kwestie van de Nederlandse Bank. In 2004 kwamen de eerste signalen en zijn gesprekken met de Nederlandse Bank gestart. Maar de brief waarop geduid wordt, is van 21 december 2006. In die brief stond dat er per 1 april 2007 aan bepaalde eisen moest worden voldaan. Dat was net op het moment dat het college bezig was gezien de veranderingen in de verzekeringsmarkt om die nieuwe CAR-polis af te sluiten. Op dat moment lag dat heel gevoelig want men wilde vermijden wat er vier jaar geleden was gebeurd. Dat als de raad, met de beste bedoelingen, in het openbaar zegt: wij gaan dit verzekeren en dat moet zeker gebeuren. Op datzelfde moment gaat er bij een aantal verzekeringskantoren de vlaggen uit en men zegt: wij zien deze klant komen. En om dat aspect te vermijden, heeft het college even gewacht om daar melding van te maken en dat is de reden dat er tegelijk met de melding over wij zijn

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

rond met die verzekering, gemeld werd dat dat prima uitkwam want dat is ruim voor de datum die door de Nederlandse bank gesteld was.

De **VOORZITTER**: Bij interruptie de heer Drooge.

De heer **VAN DROOGE**: Ik zal de data opzoeken. Dat de vlag uitgaat bij de verzekeraars is iets dat ik nog net kan volgen. Dat zal, hoewel daar een concurrerende markt is. Dat is tot daar en toe. Maar dat ontslaat u niet van de plicht dat op het moment dat, en er was al een tijd discussie want de Nederlandse Bank weet heel goed dat als zij daarover in de openbaarheid treedt dat zij de markt beïnvloedt, er al drie jaar lang een discussie is om dat aan de raad te melden. Vertrouwelijk. Dat kan best. Maar u moet dat doen en dat is niet de kennis van nu, dat is kennis van toen. U wist dat.

De heer **GERSON**: Dat ben ik helemaal met u eens. Maar toen dat overleg begon was helemaal niet duidelijk dat dat tot die brief zou leiden. Als dat zo simpel was had de Nederlandse Bank in 2004 die brief geschreven. Het feit dat men daar tweeënehalf jaar met elkaar over in overleg was, lijkt mij voldoende duiding dat dat zomaar een uitgemaakte zaak was. Dus dat het college die lopende onderhandeling niet gemeld heeft, lijkt mij volstrekt logisch.

De heer **VAN DROOGE**: Dat beoordeel ik dan gans anders want op het moment dat de Nederlandse Bank u zegt als toezichthouder op de verzekeringsbranche: dat kan niet, u treedt op als verzekeraar, dan doet u iets wat tegen de wet is. Dat zal dan heel ingewikkeld zijn en natuurlijk zult u gesparteld hebben en natuurlijk zal er lang overlegd zijn en natuurlijk zal er tenslotte toen het maar niet opschoot een brief zijn gestuurd. Maar u bent drie jaar lang in gesprek geweest, drie jaar lang heeft u discussie gehad met de Nederlandse Bank en toezichthouder, dat u de wet overtrad en drie jaar lang heeft u de raad niet geïnformeerd. Niet vertrouwd. Daar kunt u niet over zeggen: dat was toch wel aardig. Dat kunt u niet zeggen.

De heer **GERSON**: Er is geen sprake van dat de gemeente de wet overtrad. De brief is van 21 december 2006 waarin stond: per 1 april 2007 moet u aan iets voldoen. Aan die voorwaarden heeft de gemeente voldaan. Er is echt geen sprake van: 'ik ga door.

De heer **VAN DROOGE**: Als de wethouder optreedt als verzekeraar dan overtreedt hij de wet. Daar hoeft hij geen lange juristenvragen voor te hebben.

De **VOORZITTER**: Het woord is nu aan de wethouder.

De heer **GERSON**: De vraag van de heer Manuel. Het is filosofisch om nu te zeggen met de kennis van nu wat een goede raming was geweest in 2002 of daarvoor, of als je alles overziet. Daar is geen verstandig woord over te zeggen. ik begrijp uw vraag maar hij is niet te beantwoorden.

De **VOORZITTER**: De heer Manuel.

De heer **MANUEL**: Mijn vraag is of er naar uw mening sinds 2002, even los van de verzakkingen en de ongelukkige lekkage bij de Vijzelgracht, in die onderhandelingen om die contracten sluitend te krijgen of om die verzekering te sluiten, om de reserve op orde te krijgen, extra kosten zijn gemaakt die anders niet gemaakt zouden zijn. Uiteindelijk hadden we in 2002 een besluit met nog een aantal open einden en die zijn uitonderhandeld. Maar heeft ons dat nu meer gekost of niet?

De heer **GERSON**: Dat is niet zo te zeggen want als je ook nu naar het proces kijkt zijn we op dit moment in de eindonderhandelingen over het contract van afbouw en

techniek. Onderhandelingen voer je in de markt zoals hij op dat moment is. En die markten, de bouwmarkt is het beste voorbeeld, die verschillen enorm. In de tijd van de gespannen bouwmarkt betaal je misschien 20% tot 30% meer. Je kunt twee dingen niet van tevoren voorspellen: wat het moment is dat je daadwerkelijk die onderhandelingen aan het voeren bent en hoe die specifieke markt op dat moment is. Wij kunnen straks in 2015, 2016 terugkijken, analyseren op welk moment een contract getekend is en dan zou je theoretisch kunnen zeggen dat datzelfde contract vijf jaar eerder of later ... Maar dat bewijst verder niets.

De **VOORZITTER**: De heer Manuel.

De heer **MANUEL**: Het is in zekere zin ook een voorzet. Het feit dat we een tijd niet verzekerd zijn geweest zonder consequenties qua schade, heeft ons doordat we later gingen verzekeren, geld opgeleverd. Het feit dat we nu aan het onderhandelen zijn om die contracten sluitend te krijgen en de hele bouwwereld er anders voor staat, levert de gemeente toch geld op? Dus ik gaf u eigenlijk een soort voorzet voor open doel om te zeggen dat ondanks het feit dat het niet goed gegaan is, de manier waarop het gegaan is, de gemeente wel geld heeft bespaard.

De heer **GERSON**: Als ik het vergelijk met de beginverklaring van het college zijn er heel kleine lichtpuntjes, maar het geheel overziende is er inderdaad een meevaller bij de verzekeringpremie maar u kunt tegenwerpen dat die gok goed heeft uitgepakt. Maar meer zou ik er niet van willen zeggen. Als ik teveel dingen vergeten ben kan iemand misschien per interruptie ..

De **VOORZITTER**: De heer Van Drooge.

De heer **VAN DROOGE**: Ik heb ook in zijn algemeenheid gevraagd of het college nog antwoord wil geven op de vraag of zij vindt dat zij altijd aan de actieve informatieplicht aan de raad heeft voldaan. Houdt de wethouder ook staande dat hij dat vindt?

De heer **GERSON**: Ik heb verwezen naar het beleid van het college van optimisme naar realisme. Volgens mij heb ik ook gezegd dat het college daar invulling aan heeft gegeven door zijn informatieplicht zeer actief te praktiseren. Over een aantal dingen die in het verdere verleden zijn geweest heb ik verwezen naar mijn algemene verklaring over hoe het college aankijkt tegen het besluit van 2002. Onderdeel daarvan is de informatieplicht en de duiding. Dus daar heb ik verder niets aan toe te voegen.

De **VOORZITTER**: De heer Bakker bij interruptie.

De heer **BAKKER**: Bij die actieve informatieplicht gaat het ook om de juiste informatie. In het rapport op bladzijde 109 staat meermaals en met name in 2006, dat is dit college, dat er onrealistische bedragen met betrekking tot stijging van bouw- en VAT-kosten zijn gemeld aan de raad. Dat is toch dit college?

De heer **GERSON**: In die benadering van optimisme naar realisme is er naar het oordeel van dit college steeds heel actief opgetreden. Er is al eerder geschetst hoe de heer Herrema is opgetreden, de onderste steen bovenhalen, en heeft daarover gerapporteerd.

De heer **BAKKER**: Er zijn toch gewoon niet juiste bedragen gecommuniceerd naar de raad? Dat heeft toch niet met optimisme naar realisme te maken? Dat is dus niet realistisch geweest.

De heer **GERSON**: De heer Herrema heeft moeten constateren dat er een jaar

later nog meer tegenvallers waren dan hij toen verwachtte. En toen dat de tweede keer gebeurde, was dat een van de redenen dat hij daar zijn consequenties uittrok. Er is al eerder door een van de sprekers gememoreerd dat dit college daar heel juist is opgetreden.

De **VOORZITTER**: De heer Van Drooge.

De heer **VAN DROOGE**: In de e-mail aan de directeur projectbureau Noord/Zuidlijn van januari 2007, ook dan zit het college er al een tijdje, wordt gevraagd om een gesnoeide prognose. Dat kun je toch moeilijk realisme noemen? Als u nu tenminste nog zo fair kunt zijn dat u zegt dat wij het langzamerhand proberen om het beter te doen, maar aangezien zelfs dat niet uit uw mond schijnt te kunnen komen.

De heer **GERSON**: Als u mij even helpt met de pagina dan zal ik de zin voorlezen die erna komt. Dank u wel. Dan lees ik even door, naar aanleiding van de gesnoeide prognose onderaan 47: desgevraagd gaf de toenmalige portefeuillehouder Noord/Zuidlijn in het openbaar verhoor aan dat bij zijn weten de kostenstijging niet naar beneden werd bijgesteld. Dus dat is het antwoord op uw vraag.

De heer **VAN DROOGE**: Maar dan blijft de vraag toch staan?

De heer **GERSON**: En is ook beantwoord.

De heer **VAN DROOGE**: Een wethouder die vraagt aan een dienst om een gesnoeide prognoses gaat dan toch te ver? Dan zal de wethouder nu hebben gezegd, het is niet bijgesteld. Maar hij stelt de vraag.

De heer **GERSON**: Het hangt helemaal af van het kader en de rapportage. Het komt in het dagelijks werk regelmatig voor dat wethouders met directeuren in discussie gaan over onderdelen van een prognose of van ramingen. Het gaat erom hoe naar de raad gerapporteerd is. Of het college dat voor zijn verantwoordelijkheid kan nemen en hier staat heel duidelijk wat er gebeurd is. De kostenstijging is niet naar beneden bijgesteld. Er is discussie aan vooraf gegaan, de heer Asscher zal zo nog wat over zeggen over de aard van de besluitvorming in het college en welke rol de adviezen daarin spelen, maar het is in het algemeen zo dat als er drie adviezen zijn die tegengesteld zijn, erover wordt nagedacht en er een besluit over wordt genomen. En het college rapporteert daarover aan de raad. Zo is het hier ook gebeurd. Het spijt me echt maar ik heb daar verder niets meer aan toe te voegen.

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan de burgemeester.

De **BURGEMEESTER**: De zorgplicht is een begrip dat sinds het rapport van de commissie naar buiten is gekomen en een prominente rol is gaan spelen in de discussie. Ik denk dat het goed is om op te merken dat het van belang is om te zien dat dat begrip daarvoor eigenlijk nooit een rol heeft gespeeld. Daarmee laat het ook zien dat het een begrip is met een beperkte reikwijdte. Dat is ook precies wat de enquêtecommissie zegt. Op pagina 128 citerend, de kern ervan in artikel 170 eerste lid, onderdeel A: de burgemeester ziet toe op een tijdige voorbereiding, vaststelling en uitvoering van het gemeentelijk beleid en van de daaruit voortvloeiende besluitvorming. Daar komt het kort gezegd op neer. Het gaat over die tijdigheid. En vervolgens gaat het over ook afstemming tussen degenen die daarbij betrokken zijn. Zo heb ik het ook altijd opgevat. Volgens mij is het zo ook altijd in de gemeente opgevat. Ik denk ook niet dat je het heel anders kunt opvatten. Dat blijkt vervolgens ook nog uit de toelichting die gegeven is en waarin ook gezegd is: kijk, die burgemeester heeft daar geen inhoudelijke verantwoordelijkheid bij en dat kan ook niet. Als je dat op die manier zou willen doen dan krijg je een totaal andere rol

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

van de burgemeester. Dat is ook iets dat bij de invoering van de dualisering niet beoogd is.

De **VOORZITTER**: De heer Flos.

De heer **FLOS**: Mag ik de burgemeester vragen of hij wel van mening is dat hij op een of andere manier kan worden afgerekend. Zo ja, hoe dan naar zijn eigen idee op die zorgplicht. Of zegt hij dat aangezien hij geen bevoegdheden heeft, hij ook geen verantwoordelijkheden heeft en kunt u mij ook niet op enigerlei wijze afrekenen.

De **BURGEMEESTER**: Dat is uiteindelijk aan de raad. Ik zeg u hoe ik die zorgplicht heb opgevat en waar ik ook van denk dat hij is opgevat in de zin zoals hij door de wetgever is gegeven. Precies op deze manier en in het licht van die bijzondere positie die de burgemeester in het hele gemeentelijke bestel inneemt. Niet politiek verantwoordelijk, niet gekozen maar benoemd en met de mogelijkheid, zo lang ik burgemeester ben is dat niet gebeurd maar het kan wel, van een college om zich heen van een andere politieke signatuur en dus ook daarmee rekening houdend wat die zorgplicht betreft. Als je die zorgplicht veel uitgebreider zou nemen dan kan dat ook betekenen dat dat onmiddellijk leidt tot enorme spanningen tussen de burgemeester en wethouders. Als je die zorgplicht in ruime zin neemt dan kunnen er allerlei politieke elementen in sluipen. Procesmatig. Daar gaat het vooral over. En dan een vraag die door u en het meest uitgebreid door de heer Van Drooge is gesteld, impliceert die zorgplicht dan ook de actieve informatieplicht? Mijn antwoord daarop is nee. Nee dat impliceert dat niet. Het college heeft die actieve informatieplicht waar de burgemeester deel van uitmaakt. Maar het is niet de taak van de burgemeester om die actieve informatieplicht te verzorgen. Zo is dat in het verleden ook niet gegaan. Ik herinner mij ook nog goed de eerste keer dat dat punt echt aan de orde is geweest. Dat had op een gegeven moment te maken met Carré. Diegenen die toen lid van de raad waren zullen zich herinneren dat ik daar geen enkele rol in heb gespeeld. Die vraag is toen ook nooit opgekomen. Kortom, als het gaat om de actieve informatieplicht dan heeft het college die en ik voeg daar ook aan toe, en dat is ook wat het rapport van de enquêtecommissie ook zegt, dat is ook een van de redenen dat het college heeft gezegd dat het een confronterend rapport is, het confronteert het college met dingen die niet goed gegaan zijn en waar het college dus ook niet voor wegloupt. Op een aantal punten zegt de enquêtecommissie ook dat het daar niet goed is gegaan. Dat is een akelige constatering maar dat is een constatering die er is. Ik denk dat ik dat maar gewoon op deze manier moet vaststellen. Waarom heeft die actieve informatieplicht niet te maken met die zorgplicht? Als hij dat wel zou hebben dan betekent dit dat je ook grondig de inhoud in moet gaan. En juist die inhoudelijke verantwoordelijkheid heeft de burgemeester niet. Daarmee klopt het ook dat die actieve informatieplicht ook geen onderdeel kan zijn van die zorgplicht. Dat zijn de twee belangrijkste punten die ik aan de orde zou willen stellen. Dan wil ik nog iets zeggen over punten die daarmee samenhangen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS**: De burgemeester interpreteert gaande zijn betoog de zorgplicht steeds breder, betreft ook de informatieplicht daarbij.

De **BURGEMEESTER**: Juist niet.

Mevrouw **ALBERTS**: Dan wil ik dus precies over de smalle interpretatie van de zorgplicht horen, namelijk datgene dat in de brief staat van de minister die zegt: de burgemeester is in deze hoeder van de kwaliteit van besluitvormingsprocessen. Interventies bestaan vooral uit het signaleren van knelpunten of problemen. Daar heb ik u nog niet over gehoord.

De **BURGEMEESTER**: Ook dat kan in mijn gevoel niet anders dan in beperkte mate zijn. Laat ik daarbij ook het voorbeeld nemen dat zeker ook in 2002 heeft gespeeld. Waar in de raad en met name ook in de commissie veel informatie extra is gevraagd. Dat is iets dat per definitie aan mij als burgemeester voorbijgaat omdat ik die commissie niet bijwoon. Omdat ik ook niet kan overzien wat daar precies allemaal gebeurt. Als de raad dat anders zou willen dan moet het gesprek daar maar over gaan maar dan vraagt dat buitengewoon veel en bijvoorbeeld ook een ondersteuning daarbij voor mijn specifieke rol als burgemeester die er niet was en die er niet is. En waarvan je je moet afvragen of je die daadwerkelijk wilt hebben.

Mevrouw **ALBERTS**: Heeft juist het feit dat er zoveel vragen gesteld waren u niet achter de oren doen krabben of er knelpunten of problemen waren. Zo gaat toch die wisselwerking. Er is zoveel gevraagd. Dat moet toch ook bij u zijn doorgekomen want er zal toch best wel eens een wethouder hebben zitten zuchten dat er weer 124 vragen of hoeveel stelde de heer Flos of een van de anderen over dit proces. Daar hoor je van in het college.

De **BURGEMEESTER**: Zeker, daar hoor je van. Ook dan is het voortdurend weer een afweging die vervolgens ook erg inhoudelijk is. Wat wil je als raad weten? Want ook die vraag speelt voortdurend een rol. Een overlading van informatie is niet goed. Te weinig informatie is niet goed. Daar kan natuurlijk een discussie over ontstaan en ik denk dat deze juist op dit punt ook ontstaan is. De raad heeft gezegd dat zij meer informatie wilde en die informatie is er ook voortdurend gekomen. Je kunt altijd weer een laag dieper gaan in die informatie. En ik begrijp heel goed dat de raad op dit punt hier heel ver is gegaan. Het heeft er in ieder geval bij mij op dat moment niet toe geleid dat ik die vraag heb gesteld. De heer Flos heeft gesteld bij er bij herhaling fouten in de besluitvorming zijn gemaakt. Is de burgemeester daar nu verantwoordelijk voor? U kunt bij datgene wat ik net heb gezegd afleiden dat het antwoord daarop nee is. Althans dat u dat niet kunt afleiden uit de zorgplicht van de burgemeester. Ik was onderdeel van het college en voorzover ik kan spreken van fouten in de besluitvorming dan ben ik daar op precies dezelfde manier verantwoordelijk voor als lid van het college en niet anders. U heeft ook gezegd: burgemeester, u speelt een eigen rol bij een aantal sociale projecten, waarom hier niet? De rol die ik daar speel heeft heel vaak te maken met terreinen die te maken hebben met de openbare orde wat het specifieke terrein van de burgemeester is. Het gebeurt een aantal keren dat ik dat doe op verzoek van het college of op verzoek van de raad. Ik herinner me goed dat op een gegeven ogenblik in de raad gevraagd is aan mij of het niet goed zou zijn om een keer een notitie te schrijven over de scheiding van kerk en staat. Een aantal keren is dat op die manier gevraagd. Een heel enkele keer komt het ook wel voor dat het gaat over onderwerpen die nog niet belegd zijn. Of onderwerpen waarvan het onduidelijk is of niet zo duidelijk als hier het geval was en met een aparte wethouder voor de Noord/Zuidlijn waarbij dat een rol speelt. Ten slotte heeft u gevraagd en ik heb opgeschreven om daar iets over te zeggen, over amateurs bij de besluitvorming. U weet ook dat ik dat zo niet gezegd heb. Wat ik gezegd heb, is als het gaat over het project dat een buitengewoon ingewikkeld project is, dan heb je daar deskundigen die daar een belangrijke rol bij spelen. En dat gaat niet over de besluitvorming. De besluitvorming, en daar heeft u groot gelijk in en daar neem ik ook geen seconde afstand van, is typisch een taak van het openbaar bestuur om dat op een goede manier te organiseren. Mevrouw Alberts heeft nog gevraagd of mijn enthousiasme voor de Noord/Zuidlijn niet in de weg stond van de zorgplicht. Ik denk het niet en zeker niet als je de zorgplicht zo hebt opgevat zoals ik en zoals hij naar mijn mening ook moet opgevat conform datgene dat de wet daarover zegt. De heer Van Drooge heeft mij veel vragen gesteld die te maken hebben met die actieve informatieplicht maar gezien datgene dat ik daarover heb gezegd acht ik mij ontslagen van de plicht om daar heel specifiek antwoord op te geven. Dan blijft een aantal vragen over. Dat Financiële Adviesgroepsignaal is er een typisch zo een waarover

verschil van mening was in het college en waar dus ook een rol voor de burgemeester is om te kijken of de besluitvorming daarover op een goede manier verloopt. U heeft ook gezien dat wat daarover besloten is in het college het duidelijk moest zijn dat er eenheid van beleid was binnen het college op dat punt en dat het anders zou moeten terugkomen. Hoe heeft gevraagd naar die ambtswoningbijeenkomst waar ik bij ben geweest. Ik ben daarbij geweest op verzoek van de wethouder. De inhoudelijke rol is gespeeld door de wethouder. Waarom was ik erbij? Omdat naar het oordeel van de wethouder het feit dat ik daarbij was een rol zou kunnen spelen in het hele besluitvormingsproces. Op dezelfde manier ben ik op een gegeven moment bij een mediation betrokken geweest en ook daar heb ik een vergelijkbare rol gespeeld. Geen inhoudelijke rol, maar wel een rol die samenhangt met het feit dat ik burgemeester ben. Ten slotte heeft u nog een vraag gesteld over hoe die zorgplicht zich verhoudt tot het feit dat je een zekere afstand bewaart. Ik denk dat dat heel goed samen gaat. De specifieke rol van de burgemeester heeft geen betrekking op de inhoud maar juist ook een zekere afstand heeft en doordat je die afstand hebt je daardoor ook als het nodig is op een gegeven moment weer een middelende rol als het gaat over datgene wat er in het college gebeurt. Misschien nog een allerlaatste opmerking over de rol die je als burgemeester hebt als voorzitter van de raad. Ik wijs erop dat de bedoeling van die hele dualisering was dat de raad niet meer voorgezeten zou worden door de burgemeester. En waarom is dat nu nog steeds het geval? Omdat de grondwet dat vraagt. En zo is het ook gekomen, ik geloof dat u dat zelf ook een keer heeft gezegd dat het goed zou zijn, dat de burgemeester geen lid is van het presidium maar als adviseur betrokken is.

De heer **VAN DROOGE**: Ik zei al dat de burgemeester hier in een heel lastige positie zit. Daar is hij door de wetgever in gedwongen en dat begrijp ik wel. Maar aan de andere kant is de burgemeester de doorgaande zekere factor. Hij heeft een positie binnen het college van B en W, niet alleen omdat hij voorzitter is, maar ook omdat hij er langer zit en een hoeveelheid grijs haar heeft, of geen haar meer heeft, maar in elk geval een senioriteit meebrengt. Ik ben heel benieuwd te horen van de burgemeester wat zijn oordeel dan is over de besluitvorming van de colleges die hij heeft voorgezeten op dit terrein. U staat op een afstand waartoe u wettelijk bent gedwongen maar aan de andere kant kan ik me niet voorstellen dat u met uw persoonlijkheid en ervaring toch ook een rol speelt binnen dat college van B en W als voorzitter. U laat zich niet zomaar in de hoek zetten. Voor alle Amsterdammers kan het toch niet zo zijn dat de burgemeester, de man met de grote aibaarheidsfactor die zo bewogen is met die Amsterdammers zegt: ik stond erbij en ik keek ernaar. Dat is toch lastig te begrijpen voor Amsterdammers.

De **BURGEMEESTER**: U haalt er een aantal dingen bij. In de eerste plaats alsof ik al tien jaar lang burgemeester ben. Dat is niet zo. In 2002 behoorde ik tot de jongste leden van het college. Dus die ervaring die er toen was, was in die zin beperkt. Er waren andere wethouders die een veel grotere ervaring hadden. Die ervaring is natuurlijk in de loop van de tijd gegroeid. Dat betekent ook dat in zekere zin je rol ook verandert. Ik heb daar natuurlijk op gelet en naar gekeken. Het is ook niet voor niets dat ik in mijn verhoor bij de enquêtecommissie ook als een belangrijk punt naar voren heb gebracht, datgene dat u nu de slaappil noemt, namelijk het rapport van de commissie-Sorgdrager. Het feit dat die commissie werd ingesteld vond ik buitengewoon belangrijk. Dat betekende dat er nog een keer een externe toets kwam op datgene dat blijkbaar niet goed ging. In het rapport van de commissie-Sorgdrager zat aan de ene kant een aantal punten waarvan werd gezegd dat die organisatie zo gek nog niet is. Dat is wat u misschien die slaappil noemt. Tegelijkertijd zat daar een aantal punten in die tot wijziging moesten leiden waarvan ik ook geconstateerd heb dat de wethouder daar ook mee aan de slag is gegaan. Daar zat een verkiezing tussen. Daar zat een wisseling van wethouder in. Maar ik heb niet anders gemerkt dan dat daar vervolgens ook door de wethouder samen met het ambtelijk apparaat aan gewerkt is. Dat waren allemaal dingen die er vervolgens toe leidden dat ik daar voor mijzelf niet een bijzondere rol in zag, afgezien nog van het feit dat

als je die wel hebt, je tot een mogelijke confrontatie kunt komen binnen het college waar vervolgens ook niemand op zit te wachten. Dus dat is ongeveer het antwoord. Er is nog een punt wat ik moet noemen en dat is een vraag van de heer Manuel die zegt dat ik bij mijn herbenoeming gezegd heb dat ik wel behandeld wil worden als een gekozen burgemeester. Dat heb ik ook gezegd nadat ik benoemd was en dat neemt niet weg dat de verantwoordelijkheden en bevoegdheden die je hebt als burgemeester zijn zoals ze zijn. Een benoemde burgemeester wordt benoemd door de Kroon en wordt dus ook ontslagen door de Kroon. Dus ook als deze raad zegt: burgemeester het is mooi geweest en nu moet je wegwezen, dan kan ik rustig blijven zitten want ik ben benoemd door de Kroon. Dat heb ik bedoeld met te zeggen dat als deze raad zegt: burgemeester wegwezen, dan ben ik weg. Wat de Kroon zegt kan me dan niet meer schelen. En dat heeft natuurlijk en vooral betrekking op mijn inhoudelijke verantwoordelijkheden. Ook als het gaat over de openbare orde wat een specifieke taak is van de burgemeester. Sterker nog, waarover ik niet eens verantwoording hoeft af te leggen aan de raad en zoals u weet doe ik dat graag en bij voortdoring.

De **VOORZITTER**: De heer Manuel.

De heer **MANUEL**: Dat is goed om te weten. Niet dat we de burgemeester zouden willen wegsturen. Maar als ik dan terugkom op het vorige antwoord dat u gaf aan de heer Van Drooge. Als u een gekozen burgemeester zou zijn geweest dan had u ook te maken gehad met een college van vakwethouders waarvan een bijvoorbeeld de Noord/Zuidlijn zou uitvoeren. Wat zou dan volgens u het verschil zijn tussen die rol van een gekozen burgemeester en u als benoemde burgemeester die gezien wil worden als een gekozen burgemeester.

De **BURGEMEESTER**: Nogmaals, gezien als een gekozen burgemeester op de manier waarop ik het zojuist heb uitgelegd. Dat is dus iets anders dan een gewone gekozen burgemeester. Dan zul je nog onderscheid moeten maken tussen de manier waarop je gekozen bent. Dat kan door de raad wat in allerlei landen het geval is. Dan zit daar meestal de aanvoerder van de grootste partij die dan ook burgemeester is. Dat is weer een heel andere verantwoordelijkheid dan een rechtstreeks gekozen burgemeester die zijn eigen team samenstelt. Een burgemeester die zijn eigen team samenstelt, heeft daar de verantwoordelijkheid over. Dat spreekt vanzelf.

De **VOORZITTER**: Dan gaan wij naar de heer Asscher.

De heer **ASSCHER**: Er is mij een aantal vragen gesteld over de gang van zaken bij de onderhandelingen bij het huidige college. Ik heb daar ook in mijn verhoor door de enquêtecommissie het een en ander over verteld. Destijds was ik als opnieuw gekozen raadslid betrokken bij die onderhandelingen. Nadat de gesprekken tussen de PvdA, GroenLinks en VVD waren afgebroken gingen de onderhandelingen zoals u zich herinnert verder tussen de PvdA en GroenLinks. De waarschijnlijkheid dat dit zou leiden tot een collegeakkoord begon toe te nemen. Op dat moment ben ik door toenmalig wethouder Van der Horst bij hem geroepen en hij heeft mij toen vertrouwelijk meegedeeld dat hij ervan uitging dat de Noord/Zuidlijn duurder zou worden. Ik kan mij zelf niet herinneren dat daarbij bedragen zijn genoemd maar daar is wel het een en ander door anderen over gezegd. Ik zou zeker niet willen beweren dat dat niet juist is, maar ik kan me dat niet herinneren. Ik kan me wel herinneren dat ik daar natuurlijk van schrok en hem vroeg of hij dat kon substantiëren. Dat was niet het geval, hetgeen het een ingewikkeld soort melding maakte om wat mee te doen. Ik heb dat vervolgens aan de andere onderhandelaars gemeld met de vraag: wat moeten wij hier nu mee? Toen hebben we afgesproken als het inderdaad zou leiden tot een college, een poging zouden wagen om zo snel mogelijk opnieuw te kijken naar de cijfers van de Noord/Zuidlijn zodat we zelf met informatie naar de raad zouden kunnen komen over de kosten en de risico's. We hebben daar geen

passages over opgenomen in het collegeakkoord en ook geen rekening mee gehouden in het collegeakkoord omdat we ons hebben gebaseerd op de aan de raad verstrekte financiële meerjarenperspectieven en de uitkomsten van de toen lopende 10%-operatie maar dat is hier minder relevant. Toen het vervolgens in de raad ging leiden tot een college heb ik met de latere wethouder Herrema, toen nog scheidend stadsdeelvoorzitter van Zeeburg gepraat, en hem ook gezegd dat er signalen waren dat het duurder zou kunnen worden. Aan de onderhandelingstafel en in de gesprekken met Herrema is er over gesproken dat je in dat project zou moeten zorgen voor zoveel mogelijk realisme. Hij is aan de slag gegaan na benoeming van de raad. En in antwoord op de vraag van de heer Manuel dat het gewoon doorging zoals het ging, werd in afwijking van de bestaande traditie om pas na Q4 te melden welke veranderingen er waren gekomen in ramingen en prognoses, toen begin juli gemeld aan de raad dat Herrema was gekomen tot de conclusie dat er sprake was van hogere kosten. Toen werd uitgegaan van tussen de 80 en 130 miljoen en daar is in de begroting rekening mee gehouden. Dat is onmiddellijk aan de raad gemeld zodra het nieuwe college beschikte over nieuwe informatie waar we dus om hebben gevraagd om dat als het ware allemaal nog eens goed onder de loep te nemen. Dan de vraag van de heer Van Drooge over de negatieve advisering van CoFi bij de lumpsum en de vraag waarom dat advies niet aan de raad verstrekt is. Het college maakt soms bij besluitvorming gebruik van heel veel verschillende adviezen waaronder die van CoFi. Het komt vaker voor dat CoFi negatief over een besluit adviseert en dat het college dat besluit wel neemt. Het college hoeft niet allerlei separate ambtelijke adviezen aan de raad te overleggen maar is vanzelfsprekend wel verplicht om bij het college bekende risico's te melden. Dat is later nog weer uitgewerkt in de regeling risicovolle projecten. Maar dat is de manier waarop wij dat met elkaar doen.

De heer **VAN DROOGE**: En daar staat u op dit moment ook nog steeds achter? U vindt niet dat als u een zwaar opgetuigd Concern Financiën of een audit committee heeft die negatief adviseren aan het college en u komt tot een positief besluit, u het niet nodig vindt om die negatieve adviezen ook te melden aan de raad die dan vervolgens met de informatie te krijgen moet besluiten of het een goed besluit is?

De heer **ASSCHER**: Nee. Het college moet besluiten motiveren. In het kader van de actieve informatieplicht ook communiceren over de risico's die aan een besluit verbonden zijn. Daar hebben we heel precieze afspraken met elkaar over. Ook in het bespreken van die notitie over de regeling risicovolle projecten is nooit aan de orde gesteld dat separate ambtelijke adviezen ook ter hand gesteld zouden moeten worden aan de raad. Dus dat is inderdaad niet het geval

De heer **VAN DROOGE**: Dus als wij dat verlangen dan zullen wij dat in een motie moeten neerleggen om te zorgen dat we dat in het vervolg krijgen?

De heer **ASSCHER**: Nee. Het college maakt gebruik van adviezen en neemt een besluit.

De heer **VAN DROOGE**: Dat is zo. Het college is de professional die het besluit neemt. Vervolgens legt u dit ter toetsing voor aan de raad die moet beoordelen of u het juiste besluit heeft genomen.

De heer **ASSCHER**: Nee, niet ter toetsing.

De heer **VAN DROOGE**: Ja. De raad is uiteindelijk het hoogste college binnen deze gemeente. De raad moet daarover besluiten. Op het moment dat u een Concern Financiën heeft of een audit committee of wie dan ook. U krijgt adviezen. Dan zegt u, die kan ik allemaal terzijde leggen en ik leg voor aan de raad dat wij dat willen doen. Vindt u dan niet dat de raad moet weten dat Concern Financiën negatief adviseert en dat u om

die en die reden vindt dat u dat naast zich neer kunt leggen? Op dat moment voldoet u volgens mij aan de informatieplicht dat de raad kan besluiten om het te doen. Natuurlijk mag u besluiten om daar vanaf te wijken, alleen ontnemt u ons de kans om dat te weten en daar maak ik bezwaar tegen. Dan kan ik alleen maar besluiten dat wat u zegt goed zal zijn.

De **VOORZITTER**: Het lijkt me goed dat wethouder Asscher reageert.

De heer **ASSCHER**: Nee. Het college maakt gebruik van verschillende ambtelijke adviezen en neemt daar een besluit in en is verplicht om die besluiten op een goede manier gemotiveerd en voorzien van de risico's zoals die bekend zijn, aan de raad voor te leggen. Dat geldt dus ook voor het door u genoemde Financiële Adviesgroep-advies. Vervolgens stelt u mij de vraag of er geen rekening had moeten worden gehouden met die melding van wethouder Van der Horst. Ik heb u aangegeven dat wij niets in handen hadden om die melding te kunnen beoordelen en er dus ook niet voor hebben gekozen om daar rekening mee te houden maar wel hebben gekozen om zo snel mogelijk de nieuw aan te treden wethouder te vragen voor eigen rekening nog eens een prognose te laten doorrekenen van kosten en risico's. De vraag van de heer Manuel of de heer Herrema die doorging op de oude voet heb ik al beantwoord; nee. U vroeg mij ook of die melding van de heer Van der Horst bekend was bij het vorige college, dat weet ik niet.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog zaken die nog niet beantwoord zijn naar de mening van de commissie?

De heer **GERSON**: Ik zie dat er nog een vraag van mevrouw Van Pinxteren openstaat. Dat is wel een belangrijk punt over hoe we nu verder opereren bij de nieuwe werkwijze. U heeft gerefereerd aan het voorstel van het college om in september met de implementatie te beginnen. U heeft gezegd dat u A wel eerder wat zou willen zien en B ook daarna nog wat. Het lijkt mij goed om realistisch te zijn. Voor de zomer moet je iets kunnen laten zien, even afhankelijk van hoe het raadsdebat uitpakt en wat de gezamenlijke meningsvorming wordt. Dat wilde ik nog toevoegen aan het antwoord. Als je de nieuwe werkwijze in september hebt dan staat daar vanzelf in hoe je verder wilt en of daar het stoplichtenmodel of zoiets gebruikt wordt. Dat kunnen we dan met elkaar bekijken. Ik zag dat ik dat punt helemaal vergeten was.

De **VOORZITTER**: Dan is daarmee deze commissievergadering afgerond, sluit ik de vergadering en zien we elkaar terug in de raad volgende week. Mevrouw Alberts?

Mevrouw **ALBERTS**: Wanneer kunnen we het verslag verwachten?

De **VOORZITTER**: Heel goed. Maandag kunt u het verslag verwachten. Net als de afgelopen week.

Mevrouw **ALBERTS**: Is het onmogelijk om dat eerder voor elkaar te krijgen?

De **VOORZITTER**: Ik kijk even naar de griffie. We gaan proberen of het kan. Maar de vorige week hebben we het ook geprobeerd en toen lukte het niet. We zullen onze best doen om het zo snel mogelijk te doen.

Mevrouw **ALBERTS**: We zouden het erg op prijs stellen.

De **VOORZITTER**: De heer Flos had nog een nabrander?

De heer **FLOS**: Ik had nog twee of drie vragen gesteld aan de enquêtecommissie of ze ergens op kon reageren. Ik hoop dat dat ook nog lukt.

Gemeente Amsterdam

Raadscommissie voor Algemene Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Integraal Veiligheidsbeleid, Bestuurlijk Stelsel, Bestuursdienst, Regelgeving en Handhaving, Juridische Zaken en Communicatie, raadscommissie Financiën, Economische Zaken, Lucht en Zeehaven, raadscommissie Ruimtelijke Ordening, Grondzaken, Waterbeheer en ICT, raadscommissie Verkeer, Vervoer en Infrastructuur, Dienstverlening, Volkshuisvesting en Monumenten

Concept Raadscommissieverslag, 13 januari 2010

**AZ/FEZI/
ROW/VV**

De **VOORZITTER**: Ik zal vragen of zij dat schriftelijk aan de commissie kan doen toekomen.